

Tarptautinio skaitymo gebėjimų tyrimo
Progress in International Reading Literacy Study

ATASKAITA

Aistė Eljio
Nacionalinis egzaminų centras
Moksleivių pasiekimų tyrimo sektorius

PIRLS tyrimas yra vienas iš lyginamųjų švietimo tyrimų, kuriuos inicijuoja ir koordinuoja IEA asociacija (*International Association for the Evaluation of Educational Achievement*, interneto tinklapis www.iea.nl).

PIRLS tyrimą vykdo tarptautinis tyrimo centras Bostono koledže (*International Study Center in the Lynch School of Education at Boston College*, interneto tinklapis www.pirls.org).

Lietuvoje PIRLS tyrimą vykdo Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerijos Nacionalinio egzaminų centro Moksleivių pasiekimų tyrimo sektorius (M. Katkaus g. 44, LT-09217 Vilnius, tel. (8~5) 27 56 180, interneto tinklapis www.egzaminai.lt).

PIRLS tyrimą Lietuvoje koordinuoja ir šią ataskaitą rengė Aistė Elijio (tel.: (8~5) 27 56 180, el. paštas: aiste@nec.lt)

LIETUVOS DALYVAVIMĄ PIRLS 2001 TYRIME RĖMĖ

ATVIROS LIETUVOS FONDAS

PASAULIO BANKAS

IEA ASOCIACIJA

ŠIOS ATASKAITOS LEIDIMĄ RĖMĖ

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJA

Ataskaitą išleido Nacionalinis egzaminų centras, Vilnius, 2003 m.

Turinys

Įvadas	3
1. PIRLS 2001 tyrimo tikslai, organizacija, struktūra	5
1.1. Organizatoriai ir dalyviai	5
1.2. Tyrimo populiacija ir tikslai	6
1.3. Skaitymo gebėjimų apibrėžimas ir gebėjimų matrica	6
1.4. Tyrimo medžiaga	8
1.5. Pagrindiniai PIRLS 2001 tyrimo etapai	10
1.6. Imties planas ir duomenų analizė	11
1.7. Skalės įvedimas	11
2. Bendrieji PIRLS 2001 tyrimo rezultatai	12
2.1. Rezultatų pasiskirstymas	12
2.2. Mergaičių ir berniukų bendrieji skaitymo rezultatai	14
2.3. Grožinių ir informacinių tekstų skaitymo rezultatai	15
2.4. Tarptautinės „kartelės“	22
3. Namų įtaka moksleivių skaitymo gebėjimams	24
3.1. Resursai namuose	24
3.2. Socioekonominė padėtis	28
3.3. Su skaitymu / mokymu(si) susijusi veikla	31
4. Mokyklos įtaka moksleivių skaitymo gebėjimams	35
4.1. Bendrieji su mokykla susiję faktoriai	35
4.2. Mokytojų pasirengimas ir naudojami mokymo metodai	41
5. Moksleivių požiūris į skaitymą	45
6. Baigiamosios pastabos ir literatūra	50

Įvadas

Lietuva jau ne vienerius metus dalyvauja tarptautiniuose švietimo tyrimuose. Buvo atliktas Tarptautinis matematikos ir gamtos mokslų tyrimas TIMSS, Pilietinio ugdymo tyrimas CIVIC, dabar – tarptautinis skaitymo gebėjimų tyrimas PIRLS. Kuo jis ypatingas? Lietuvoje pirmą kartą tokio masto tarptautinis švietimo tyrimas atliktas pradinėje mokykloje, pirmą kartą buvo tiriami skaitymo gebėjimai. Dėl to buvo sunku prognozuoti rezultatus, kurių sulaukę labai džiaugėsi švietimo politikai, apie juos noriai rašė spauda, kalbėjo radijas ir televizija. Tačiau pasidžiaugti tuo, kad užimame gana aukštą vietą tarptautiniame sąrašė, neužtenka. Švietimo bendruomenei, pradinių klasių mokytojams turbūt svarbiau žinoti, ką reiškia sąvoka „skaitymo gebėjimai“, kas buvo bandoma išsiaiškinti šiuo tarptautiniu tyrimu, kokie buvo jo dalyviai, kokie įdomesni tyrimo rezultatai? Tyrimų specialistus domina tyrimo patikimumas, jo organizavimas, imtis, gebėjimų skalių taikymas. Į šiuos ir kitus klausimus trumpai bandoma atsakyti šioje ataskaitoje.

Ne visos ataskaitos dalys bus vienodai įdomios skirtingiems skaitytojams, todėl turbūt nedaugelis ją skaitys nuo pradžios iki galo. To ir nesiekama. Tikimasi, kad skaitytojas nesunkiai atsirinks tai, kas jam aktualu ir įdomu.

Pirmojoje ataskaitos dalyje apžvelgiama bendra tyrimo struktūra, kelti tikslai, tyrimo eiga ir dalyviai. Pateikiamas išsamus tyrime taikytas skaitymo gebėjimų apibrėžimas, aptariama tyrime naudota medžiaga. Trumpai pristatoma imties plano ir skaitymo gebėjimų skalės įvedimo problematika.

Kitos ataskaitos dalys (išskyrus paskutiniją) skirtos tyrimo rezultatams pristatyti. Jose gausu lentelių, pateikiamų smalsiausiems skaitytojams, kurie norės patys ieškoti sąsajų, įdomesnių rezultatų. Kitiems galbūt pakaks komentarų.

Antroji dalis skirta bendriesiems tyrimo rezultatams: rezultatų pasiskirstymui, skirtumams tarp šalių, mergaičių ir berniukų rezultatų palyginimui, grožinių ir informacinių tekstų skaitymo rezultatams, tarptautinius procentilius pasiekiančių moksleivių dalims įvairiose šalyse.

Tiek tarptautiniu mastu, tiek ir Lietuvoje buvo pastebėta, kad moksleivių skaitymo gebėjimams didžiulę įtaką turi namų aplinka, todėl trečiojoje dalyje nagrinėjama namų įtaka moksleivių skaitymo gebėjimams. Ketvirtojoje dalyje pristatomi kai kurie su mokykla susiję faktoriai, kurie gali turėti įtakos moksleivių skaitymo gebėjimams. Galiausiai penktojoje dalyje apžvelgiamas moksleivių požiūris į skaitymą ir jo ryšys su moksleivių skaitymo rezultatais.

Reikia pasakyti, kad šioje ataskaitoje pateiktos lentelės ir gauti ryšiai yra anaipol ne visi, kuriuos buvo bandoma išsiaiškinti tyrimo metu. Čia pateikta tik dalis informacijos, kuri gali būti įdomi Lietuvos skaitytojams. Norintiems toliau gilintis į tyrimo rezultatus, detaliau susipažinti su tyrimo struktūra ir duomenų baze, skirta paskutinioji knygos dalis. Joje taip pat minimos tolimesnės tyrimo perspektyvos, gilesnės analizės galimybės ir t. t.

Malonaus skaitymo!

Aistė Elijo

1. PIRLS 2001 tyrimo tikslai, organizacija, struktūra

1.1. Organizatoriai ir dalyviai

PIRLS tyrimas yra tarptautinis įvairiomis prasmėmis. Pirma, jame dalyvavo 35 šalys iš praktiškai visų pasaulio žemynų. Antra, jei pažvelgsime į pagrindinius tyrimo organizatorius, pamatysime, kad skirtingose šalyse veikiančios institucijos glaudžiai bendradarbiavo, sprendamos su įvairiais tyrimo aspektais susijusius klausimus:

- Tyrimo organizatoriai ir užsakovai – IEA (*International Association for the Evaluation of Educational Achievement*), Tarptautinė švietimo pasiekimų vertinimų asociacija, kurios sekretoriatas yra Amsterdame, Nyderlanduose.
- Tarptautinės duomenų bazės sukūrimas ir tvarkymas – IEA DPC (*Data Processing Center*), IEA duomenų tvarkymo centras, kurio būstinė yra Hamburge, Vokietijoje.
- Tarptautinis tyrimo centras – *International Study Center at Boston College*, įsikūręs Bostone, Jungtinėse Amerikos Valstijose.
- Imties plano sudarymas, pagrindimas, verifikavimas, svorių skaičiavimas ir t. t. – *Statistics Canada*, Kanados statistikos departamentas.
- Skaitymo gebėjimų aprašo ir skaitymo testų parengimas – NFER (*National Foundation for Educational Research*), Nacionalinis švietimo tyrimų centras Jungtinėje Karalystėje, ir RDG (*Reading Development Group*), Skaitymo užduoties kūrimo grupė, sudaryta iš įvairių šalių skaitymo specialistų.
- Anketų parengimas – QDG (*Questionnaire Development Group*), šešių PIRLS nacionalinių koordinatorių grupė.
- Tyrimo koordinavimas ir vykdymas šalyse – NRC (*National Research Centers & National Research Coordinators*), tyrimo centrai ir koordinatoriai 35 šalyse.

PIRLS 2001 tyrime dalyvavo šios šalys:

Anglija	Kanada	Prancūzija
Argentina	Kipras	Rumunija
Belizas	Kolumbija	Rusija
Bulgarija	Kuveitas	Singapūras
Čekija	Latvija	Slovakija
Graikija	LIETUVA	Slovėnija
Honkongas	Makedonija	Škotija
Iranas	Marokas	Švedija
Islandija	Moldova	Turkija
Italija	Naujoji Zelandija	Vengrija
Izraelis	Nyderlandai	Vokietija
JAV	Norvegija	

Iš viso tyrime dalyvavo apie 150 000 moksleivių, jų tėvai arba globėjai, mokytojai, mokyklų direktoriai.

1.2. Tyrimo populiacija ir tikslai

Gebėjimas skaityti (suprasti, analizuoti skaitomą tekstą) yra vienas iš svarbiausių gebėjimų, įgyjamų pirmaisiais mokymosi metais. Jis yra esminis tolimesniam žmogaus mokymuisi ir asmeniniam augimui. Todėl IEA Generalinė Asamblėja nusprendė organizuoti vaikų, baigiančių pradinę mokyklą, skaitymo gebėjimų tyrimą. Tyrimo populiacija – 9–10 metų vaikai. Daugumoje šalių tai 4 klasės moksleiviai. Šis amžiaus tarpsnis buvo pasirinktas todėl, kad tai svarbus etapas mokantis skaityti. Manoma, kad tokio amžiaus moksleiviai jau yra išmokę skaityti ir pradeda skaitydami mokytis. Todėl tyrimo tikslas – išsiaiškinti šio amžiaus moksleivių skaitymo pasiekimus ir jų patirtį mokantis skaityti namuose bei mokykloje.

Lietuvoje tyrimo populiacija buvo apibrėžta kaip lietuviškų mokyklų 4 klasių moksleiviai. Dėl praktinių priežasčių tautinių mažumų mokyklų moksleiviai nebuvo tiriami.

1.3. Skaitymo gebėjimų apibrėžimas ir gebėjimų matrica

PIRLS tyrime skaitymo gebėjimų visuma apibrėžiama kaip „*gebėjimas suprasti ir naudoti tas rašytinės kalbos formas, kurios reikalingos gyvenant visuomenėje ir/arba vertingos individui. Jauni skaitytojai gali atrasti prasmę įvairiuose tekstuose. Jie skaito tam, kad ko nors išmokyti, kad dalyvautų skaitančiųjų bendruomenėje ir savo malonumui.*“

PIRLS tyrimas sutelkia dėmesį į tris skaitymo aspektus:

1. Skaitymo paskirtis
2. Suvokimo procesai / skaitymo gebėjimai
3. Požiūris į skaitymą, su skaitymu susiję įpročiai

Trumpai pristatysime kiekvieną iš šių aspektų, tačiau svarbu atminti, kad jie yra glaudžiai susiję vienas su kitu.

1. Skaitymo paskirtis

Skaitymo pobūdis yra tiesiogiai susijęs su priežastimis, dėl kurių žmonės skaito. Jų gali būti labai įvairių. Kalbant apie vaikų skaitymą, PIRLS tyrime dėmesys sutelkiamas į dvi skaitymo paskirtis – skaitymą literatūrinei patirčiai įgyti ir skaitymą informacijai gauti ir panaudoti.

Skaitymas literatūrinei patirčiai įgyti (grožiniai tekstai)

Šiuo atveju skaitytojas pasineria į įsivaizduojamus įvykius, veiksmus, pasekmes, charakterius, atmosferą, jausmus ir idėjas bei gėrisi pačia kalba. Tam, kad suprastų ir vertintų literatūrą, skaitytojas turi susieti su skaitomu tekstu savo paties patirtį, jausmus, pritaikyti kalbos vertinimą ir literatūrinių formų žinias. Jauniems skaitytojams literatūra suteikia galimybę tirti situacijas ir jausmus, su kuriais jie dar nebuvo susidūrę, ir patirti įsivaizduojamą autonomiją, kuri realiai dar jiems nėra prieinama. Pagrindinė grožinės literatūros tekstų forma, naudojama PIRLS tyrime, yra pasakojimai su fantazijos elementais.

Skaitymas informacijai gauti ir panaudoti (informaciniai tekstai)

Šiuo atveju kalbama ne apie kokius nors vaizduotės pasaulius, bet apie tikrovės elementus. Iš informacinių tekstų žmogus sužino, koks yra pasaulis, koks jis buvo, kaip kas veikia ir pan. Skaitytojas gali ne tik gauti informaciją, bet ir ją panaudoti apmąstymams bei veiksmams. Informaciniai tekstai nebūtinai turi būti skaitomi nuo pradžios iki galo, skaitytojas gali pasirinkti tas dalis, kurios jam reikalingos.

2. Suvokimo procesai

PIRLS tyrime išskiriami šie suvokimo procesai / skaitymo gebėjimai:

a. *sutelkti dėmesį ir atrasti aiškiai pateiktą informaciją*

Turimas minty tiesioginis ir gana automatinis teksto supratimas, nereikalaujama gilesnės interpretacijos ar analizės, išvadų. Nėra „skylių“, kurias pats skaitytojas turėtų užpildyti, informacija yra tiesiogiai pateikta tekste. Vis dėlto skaitytojui reikia surasti reikiamą informaciją, atpažinti, kad ji yra susijusi su ta, kurios prašoma.

b. *padaryti tiesiogines išvadas*

Čia išvados dažniausiai yra tiesiogiai susijusios su tekstu, paprasčiausiai sujungiamos kelios idėjos, pamatomas ryšys ir pan. Pavyzdžiui, išvada, kad vienas įvykis sukėlė kitą; suvokimas, kokia yra kelių argumentų pagrindinė mintis; ryšio tarp dviejų veikėjų paaiškinimas.

c. *interpretuoti ir integruoti idėjas bei informaciją*

Šiuo atveju tai gali būti ne tik idėjų iš teksto tiesioginis suvokimas, bet ir tam tikros savo patirties ar supratimo apie pasaulį panaudojimas. Tai labai natūralus procesas: kai skaitome, mes integruojame perskaitytą informaciją į tą, kurią jau turime sukaupę, kartu mes remiamės mūsų jau turima informacija ar supratimu, suvokdami kokį nors naują tekstą. Taigi bandoma išsiaiškinti, kaip moksleiviai sugeba tai atlikti. Atsakant į šio tipo klausimus reikia surasti bendrą teksto idėją ar mintį; apmąstyti, kokie galėtų būti alternatyvūs veikėjų veiksmai; palyginti įvairią tekste pateikiamą informaciją; pajusti pasakojimo nuotaiką; interpretuoti tekste pateiktos informacijos pritaikymą realiame pasaulyje ir pan.

d. *ištirti ir įvertinti turinį, kalbą bei teksto elementus*

Čia turimas minty pažvelgimas į tekstą šiek tiek „iš šalies“. Tokio tipo klausimuose prašoma: įvertinti, ar tokie įvykiai išties galėtų atsitikti; paaiškinti, kaip autoriui pavyko sukurti netikėtą pabaigą; įvertinti tekste pateiktos informacijos aiškumą; apibrėžti autoriaus nuomonę ir pan.

Testo sąsiuviniais tiriami suvokimo procesai tiek literatūrinėje, tiek ir informacijos gavimo srityje. Skirtingų tipų tekstai ir klausimai sudaro tokias procentines dalis tyrimo testuose:

Skaitymo paskirtis	Literatūrinei patirčiai įgyti	Informacijai gauti ir panaudoti	
Skaitymo gebėjimai			
Sutelkti dėmesį ir atrasti aiškiai pateiktą informaciją			20 %
Padaryti tiesiogines išvadas			30 %
Interpretuoti ir integruoti idėjas bei informaciją			30 %
Ištirti ir įvertinti turinį, kalbą bei teksto elementus			20 %
	50 %	50 %	100 %

1.4. Tyrimo medžiaga

Skaitymo paskirtis ir skaitymo gebėjimai sudaro pagrindą PIRLS tyrimo testų sąsiuvinių struktūrai. Požiūris į skaitymą, su skaitymu susiję įpročiai tiriami moksleivio anketa. Be to, tyrime naudojamos moksleivio tėvų, mokytojų ir mokyklos direktorių anketos, kuriomis renkama informacija apie moksleivių namų ir mokyklos aplinką mokantis skaityti. Informacija apie kiekvieną tyrime dalyvavusią šalį, jos švietimo sistemą ir skaitymo gebėjimų ugdymą pateikiama PIRLS 2001 enciklopedijoje.

Testų sąsiuviniai

PIRLS 2001 tyrime buvo panaudoti 4 literatūriniai blokai (grožinės literatūros tekstas ir klausimai) ir 4 informaciniai blokai (informacinis tekstas arba tekstų rinkinys ir klausimai). Jie buvo sudėti į 10 skirtingų testų sąsiuvinių. Kiekviename sąsiuvinyje – du blokai, kuriems perskaityti ir atlikti skiriama po 40 minučių. Kad būtų galima susieti atsakymus į skirtingus sąsiuvinius, bent dalis blokų turi būti „suporuoti“ su kitais blokais. PIRLS 2001 tyrime įvairūs 3 literatūrinių ir 3 informacinių blokų deriniai buvo paskirstyti į 9 sąsiuvinius, o ketvirtas literatūrinio ir informacinio blokų rinkinys sudarė 10-ąjį sąsiuvinį, pavadintą „Skaitiniais“. „Skaitiniai“ skyrėsi nuo kitų sąsiuvinių – norint sukurti vaikams kaip galima labiau įprastą skaitymo atmosferą, tekstai buvo išleisti kaip spalvotas žurnalas, o klausimai buvo sudėti atskirame sąsiuvinyje. Lentelėje pateikta informacija apie tai, kaip literatūriniai ir informaciniai blokai buvo paskirstyti į sąsiuvinius (I reiškia informacinį, L – literatūrinį bloką).

Sąsiuvinis									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 Skaitiniai
L1	L2	L3	I1	I2	I3	L1	I2	I3	L4
L2	L3	I1	I2	I3	L1	I1	L2	L3	I4

Anketos

Vienas iš esminių PIRLS tyrimo tikslų – ištirti namų ir mokyklos faktorius, susijusius su vaikų skaitymo gebėjimais. Dėl to tyrime buvo naudojamos moksleivių, tėvų, mokytojų ir mokyklos direktorių anketos.

Moksleivio anketa

Šią anketą pildė kiekvienas tyrime dalyvavęs moksleivis. Joje klausama apie moksleivio namų ir mokyklos gyvenimą: patirtį pamokose, skaitymą namų darbams ir savo malonumui, požiūrį į skaitymą ir savo skaitymo gebėjimų vertinimą, kompiuterio naudojimą, edukacinius resursus namuose, pagrindinę demografinę informaciją ir kt.

Tėvų (globėjų) anketa

Ši anketa išskirtinė PIRLS tyrimui (kituose tarptautiniuose švietimo tyrimuose kol kas tėvų anketa nebuvo naudojama). Kadangi mokantis skaityti ypatingai svarbi ankstyva skaitymo patirtis, buvo norima surinkti informaciją apie namų aplinką, susijusią su skaitymo gebėjimais, tėvų skaitymo įpročius ir požiūrį į skaitymą, namų ryšius su mokykla ir t. t. Kartu su informacija, gauta iš moksleivių anketų, tėvų atsakymai turėjo pateikti išsamesnį ir visapusiškesnį vaizdą apie moksleivių mokymąsi skaityti ir su tuo susijusią aplinką. Nors buvo nerimauta, kad sunku administruoti tėvų anketos užpildymą, kad didelė dalis tėvų gali neatsakinėti į anketos klausimus, o dėl per didelio neatsakytų anketų skaičiaus negalima bus patikimai analizuoti šia anketa surinktų duomenų, vis dėlto tėvų anketos idėjos nebuvo atsisakyta. Siekiant užtikrinti, kad kuo daugiau tėvų atsakytų į anketą, buvo kiek įmanoma sumažintas anketos klausimų skaičius, pasirinktas patrauklus anketos formatas. Kaip paaiškėjo po tyrimo, daugumoje šalių tėvai noriai atsakinėjo į anketos klausimus, ir prognozuotos problemos nebuvo.

Mokytojo anketa

Kiekvienos PIRLS tyrime dalyvavusios ketvirtos klasės mokytojai buvo paprašyti užpildyti šią anketa, skirtą surinkti informacijai apie klasės ir pamokų aplinką mokantis skaityti: klasės dydį, moksleivių skaitymo lygį ir kalbos gebėjimus; skaitymo gebėjimų ugdymui skirtą laiką, priemones bei mokymo metodus; moksleivių skirstymą į grupes mokant skaityti; klasės išteklius; vertinimo būdus; namų ir mokyklos tarpusavio ryšius ir kt.

Mokyklos (direktoriaus) anketa

Šia anketa renkama informacija apie mokyklą: kokioje vietovėje yra mokykla; socioekonominės moksleivių padėties rodikliai; mokyklos ištekliai; namų ir mokyklos tarpusavio ryšiai; mokyklos atmosfera ir t. t.

PIRLS 2001 enciklopedija

PIRLS 2001 enciklopedijoje pateikiama informacija apie kiekvienos tyrime dalyvaujančios šalies švietimo sistemą, skiriant ypatingą dėmesį pradinės mokyklos moksleivių skaitymo gebėjimų ugdymui. Knygoje pateikiama bendra informacija apie kiekvienos šalies gyventojus, vyriausybę, ekonomiką, išteklius ir paaiškinama, kaip organizuota švietimo sistema bei kaip priimami su švietimu susiję sprendimai. Aptariamas mokytojų parengimas, skaitymo mokymo programa, informacija apie skaitymo pasiekimų vertinimą. Tuo būdu tyrimas pateikia informaciją apie šalies lygio veiksnius, galinčius daryti įtaką moksleivių skaitymo gebėjimams, ir leidžia paaiškinti kai kuriuos skirtumus tarp moksleivių skaitymo pasiekimų skirtingose šalyse.

1.5. Pagrindiniai PIRLS 2001 tyrimo etapai

1999 m. lapkričio mėn.:	patvirtinta tyrimo programa
2000 m. kovo mėn.:	patvirtinta bandomojo tyrimo medžiaga (sąsiuviniai, anketos ir kt.)
2000 m. kovo–birželio mėn.:	mokyklų atranka, tyrimo medžiagos vertimas, verifikavimas, spausdinimas ir t. t.
2000 m. rugsėjo mėn.:	BANDOMASIS TYRIMAS
2000 m. spalio mėn.:	užduočių kodavimas, duomenų suvedimas
2000 m. lapkričio–gruodžio mėn.:	rezultatų analizė, užduočių ir anketų klausimų pagrindiniam tyrimui preliminari atranka
2001 m. sausio mėn.:	pagrindinio tyrimo užduočių ir anketų peržiūrėjimas ir patvirtinimas
2001 m. balandžio–gegužės mėn.:	PAGRINDINIS TYRIMAS ŠIAURĖS PUSR.
2001 m. birželio–rugpjūčio mėn.:	užduočių kodavimas, duomenų suvedimas Šiaurės pusrutulyje
2001 m. spalio–lapkričio mėn.:	PAGRINDINIS TYRIMAS PIETŲ PUSR.
2001 m. gruodžio–2002 m. vasario mėn.:	užduočių kodavimas, duomenų suvedimas Pietų pusrutulyje
2002 m. kovo mėn.:	PIRLS 2001 tarptautinės ataskaitos formato peržiūrėjimas ir patvirtinimas
2002 m. balandžio–gruodžio mėn.:	tarptautinės duomenų bazės tvarkymas, rezultatų skaičiavimas, techninės ataskaitos juodraščio rengimas
2002 m. rugpjūčio mėn.:	išeina PIRLS 2001 enciklopedija
2002 m. gruodžio mėn.:	PIRLS 2001 tarptautinės ataskaitos juodraščio peržiūrėjimas
2003-02-14:	PIRLS 2001 techninė ataskaita
2003-04-08:	PIRLS 2001 TARPTAUTINĖ ATASKAITA, REZULTATŲ PRISTATYMAS TARPTAUTINIAME TYRIMO CENTRE
2003-04-28:	<i>PIRLS 2001 REZULTATŲ OFICIALUS PRISTATYMAS LIETUVOJE</i>
2003-07-31:	PIRLS 2001 duomenų bazė ir vartotojo vadovas
2003 m. rugsėjo mėn.	PIRLS 2001 duomenų analizės seminaras

PIRLS tyrimus planuojama tęsti ir toliau – kas 4–5 metus. Tirdamas ketvirtų klasių moksleivių skaitymo gebėjimus, PIRLS papildo kitą IEA organizuojamą tyrimą – TIMSS (*Trends in International Mathematics and Science Study*), kuriuo reguliariai renkama informacija apie ketvirtos ir aštuntos klasių moksleivių matematikos ir gamtos mokslų gebėjimus. Taigi dalyvaudamos PIRLS ir TIMSS tyrimuose, šalys reguliariai gauna informaciją apie tai, kaip jų moksleiviai skaito ir moka matematiką bei gamtos mokslus. PIRLS taip pat papildo kitą tarptautinį moksleivių pasiekimų tyrimą – OECD PISA (*Programme for International Student Assessment*), kuriuo, be kita ko, tiriami 15 metų moksleivių skaitymo gebėjimai, tačiau jau truputį kitu aspektu.

1.6. Imties planas ir duomenų analizė

Švietimo tyrimuose tiriamieji paprastai būna tam tikros amžiaus grupės ar klasės moksleiviai. Tačiau praktiškai niekada nebūna pasirinkta paprastoji atsitiktinė moksleivių imtis. Mokyklos ir klasės yra natūralūs moksleivių junginiai, taigi dažniausiai pirminiais imties elementais (PSU – *primal sampling units*) moksleivių pasiekimų tyrimuose būna mokyklos ir/arba klasės. Tarptautiniuose švietimo tyrimuose naudojami sudėtingi imčių planai, bandant suderinti tyrimo administravimo, šalių specifikos, rezultatų tikslumo ir kitus reikalavimus.

PIRLS 2001 tyrime taikytas imties planas imčių teorijos literatūroje paprastai vadinamas dviejų pakopų sluoksnine lizdine imtimi.

Pirmoji pakopa – mokyklų atranka. Jai taikoma sistemingoji imtis su tikimybėmis, proporcingomis dydžiui (SYS PPS – *Systematic with probabilities proportional to size*). Mokyklos taip pat gali būti suskirstytos į sluoksnius. Kai kuriose didelėse šalyse (pavyzdžiui, Rusijoje, Jungtinėse Amerikos Valstijose) taikoma trijų pakopų imtis – iš pradžių SYS PPS imtimi atrankami regionai, o tik po to atrinktuose regionuose išrenkamos mokyklos.

Antroji pakopa – atrinktose mokyklose iš visų ketvirtų klasių su lygiomis tikimybėmis išrenkama viena arba dvi klasės. Visi šių išrinktų klasių moksleiviai pakliūva į imtį.

Į imtį neįtraukiami labai mažų mokyklų, specialiųjų mokyklų bei turintys specialių poreikių moksleiviai.

Apibendrinant tyrimų su sudėtingais imčių planais rezultatus visai populiacijai ir analizuojant duomenis, būtina atsižvelgti į tai, koks imties planas buvo taikomas, kadangi klasikiniai matematinės statistikos metodai daro prielaidą, jog stebėjimai yra nepriklausomi. Lizdinės imties atveju tokia prielaida netinka, todėl reikia taikyti sudėtingų imčių teoriją, atsižvelgti į intraklasės koreliaciją ir t. t. Be to, pirmajame imties sudarymo etape taikoma sistemingoji mokyklų imtis su nelygiomis išrinkimo tikimybėmis – tikimybės yra proporcingos mokyklos „dydžiui“ (ketvirtų klasių moksleivių skaičiui mokykloje), todėl kiekvienam moksleiviui priskiriamas „svoris“, kuris atsižvelgia į išrinkimo tikimybę bei atlieka neatsakymų pataisą kiekviename atrankos etape (mokyklos, klasės, moksleivio).

Detalus PIRLS 2001 imties plano ir jo įtakos rezultatų skaičiavimui bei duomenų analizei pristatymas užimtų per daug vietos ir būtų įdomus turbūt tik imčių tyrimų bei statistikos specialistams, todėl čia nepateikiamas. Visą informaciją galima rasti Pierre Foy, Marc Joncas „PIRLS Sampling Design“, Marc Joncas „PIRLS Sampling Weights and Participation Rates“ bei Eugenio J. Gonzalez, Ann M. Kennedy „Statistical Analysis and Reporting of the PIRLS Data“ [3].

1.7. Skalės įvedimas

Kaip minėta, PIRLS 2001 tyrime buvo naudojami 8 blokai, kuriems perskaityti ir atsakyti skiriama po 40 minučių. Tačiau kiekvienas moksleivis dirbo tik su dviem iš tų blokų. PIRLS tyrime matriciniu atrankos planu blokai buvo suskirstyti į sąsiuvinius tam, kad iš moksleivių atsakymų į atskirus blokus būtų galima gauti visapusišką kiekvienos šalies ketvirtos klasės moksleivių skaitymo gebėjimų ir pasiekimų vaizdą. PIRLS rėmėsi IRT (*Item Response Theory*) skalių įvedimo metodika, naudojančia dviejų ir trijų parametru matematinius modelius dichotominiams klausimams (kai atsakymas gali būti tik teisingas arba klaidingas) ir matematinį modelį politominiams klausimams (kelių taškų, kai galimi ir daliniai atsakymai). Pagal šiuos modelius moksleivio ir jų grupės testo rezultatas gaunamas atsižvelgiant į kiekvieno klausimo sunkumą, skiriamąją gebą, spėjimo tikimybę ir t. t. Skalė yra normuojama taip, kad rezultatų tarptautinis vidurkis būtų 500 taškų, o vidutinis kvadratinis nuokrypis – 100 taškų.

Plačiau apie tai – Eugenio J. Gonzalez „Scaling the PIRLS Reading Assessment Data“ [3].

2. Bendrieji PIRLS 2001 tyrimo rezultatai

Žymenys ir pastabos:

- Skliausteliuose pateiktos standartinės paklaidos. Jos nurodomos tik 2 dalyje, kai pateikiami bendrieji rezultatai. Tolimesnėse dalyse dėl vietos stokos ir siekiant palengvinti skaitymą paklaidos nenurodomos.
- ↑ Šalies rezultatai statistiškai reikšmingai aukštesni nei tarptautinis vidurkis.
- ↓ Šalies rezultatai statistiškai reikšmingai žemesni nei tarptautinis vidurkis.

Visose lentelėse **LIETUVOS** rezultatai pateikti paryškintu šriftu.

Visų šalių rezultatai pateikiami pritaikius IRT metodiką – skalėje, kurios vidurkis yra 500, o vidutinis standartinis nuokrypis – 100.

2.1. Rezultatų pasiskirstymas

2.1. lentelėje pateikti bendrieji tyrime dalyvavusių šalių skaitymo rezultatai bei jų pasiskirstymai. Lietuva užima 7-ąją vietą, jos vidurkis skalėje – 543. Iš lentelės matoma, kad, pradėdant geriausiai pasirodžiusia Švedija, 23 šalių bendrieji skaitymo rezultatai yra statistiškai reikšmingai aukštesni nei tarptautinis vidurkis, 10 šalių – statistiškai reikšmingai žemesni nei tarptautinis vidurkis, o dviejų šalių (Slovėnijos ir Norvegijos) rezultatai apytiksliai atitinka tarptautinį vidurkį. Įdomu, kad Lietuvos ir mūsų artimiausios kaimynės Latvijos rezultatai yra labai panašūs (tiek bendrieji, tiek įvairiose srityse). Buvo pastebėti dideli skaitymo rezultatų skirtumai tiek tarp šalių, tiek ir pačių šalių viduje. Nors skirtumai tarp lentelėje greta išrikiuotų šalių rezultatų yra nežymūs, tačiau tarp 35 šalių skirtumai didžiuliai: nuo 561 skalės taško Švedijoje iki 327 skalės taškų Belize.

Kiekvienos šalies rezultatų pasiskirstymas pateiktas su 25-tu ir 75-tu bei su 5-tu ir 95-tu procentiliais. Jie parodo, kokios dalies moksleivių rezultatai yra žemesni arba aukštesni nei tas skalės taškas. Pavyzdžiui, 25 % kiekvienos šalies moksleivių rezultatas buvo žemesnis nei 25-tas tos šalies procentilis, o 75 % moksleivių rezultatas – aukštesnis nei 25-tas tos šalies procentilis. Intervalas tarp 25-to ir 75-to procentilio vaizduoja vidurinėsios tos šalies moksleivių pusės rezultatus. Daugumoje šalių šis intervalas sudarė apie 100 skalės taškų. Tuo tarpu 5-tas ir 95-tas procentiliai vaizduoja kraštutinius žemiausius ir aukščiausius pasiekimus. Intervalas tarp šių dviejų skalės taškų, apimantis 90 % šalies populiacijos, svyravo nuo 200 iki 300 taškų daugumoje šalių – maždaug tiek pat, kiek ir vidutinių rezultatų skirtumas tarp šalių.

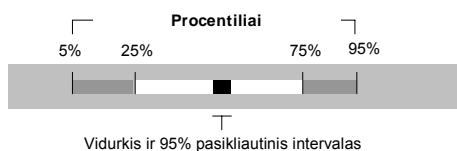
Lentelėje taip pat pateikiama informacija, kokia klasė buvo testuojama kiekvienoje šalyje, ir tyrime dalyvavusių moksleivių vidutinis amžius. Daugumoje šalių buvo tiriami 4 klasių moksleiviai, todėl dažniausiai ši klasė ir minima ataskaitoje. Vis dėlto buvo ir išimčių. Slovėnijoje buvo tiriami 3 klasių moksleiviai, Rusijoje – 3 ir 4 klasių moksleiviai. Anglijoje, Naujojoje Zelandijoje ir Škotijoje buvo tiriami 5 klasių moksleiviai, nors jie buvo jaunesni nei daugumos kitų šalių tyrime dalyvavę moksleiviai.

Vaizdingai skirtumai tarp vidutinių šalių rezultatų pateikti 2.2. lentelėje. Čia matome, ar skirtumai tarp šalių rezultatų vidurkių yra statistiškai reikšmingi. Pasirinkę šalį ir eidami eilute į dešinę, matome: jei rodyklė rodo į viršų, pasirinktos šalies vidurkis yra statistiškai reikšmingai aukštesnis nei tos šalies, su kurios stulpeliu susikerta eilutė; jei langelis tuščias – statistiškai reikšmingo skirtumo nėra; jei rodyklė rodo žemyn – pasirinktos šalies vidurkis statistiškai reikšmingai žemesnis nei tos šalies, su kurios stulpeliu susikerta eilutė. Taigi matome, kad, nors Lietuva užima 7-ąją vietą, tačiau statistiškai reikšmingai jos rezultatas yra žemesnis tik už 3 šalių rezultatus: Švedijos, Nyderlandų ir Anglijos. Tarp jos ir Bulgarijos, Latvijos, Kanados, Vengrijos, Jungtinių Valstijų, Italijos, Vokietijos ir Čekijos rezultatų statistiškai reikšmingo skirtumo nėra, o likusių šalių rezultatai yra aiškiai žemesni nei Lietuvos.

2.1. lentelė. Bendrųjų skaitymo rezultatų pasiskirstymas.

Šalys	Skaitymo rezultatai	Vidutinis rezultatas	Klasė	Vidutinis amžius
Švedija		↑ 561 (2,2)	4	10,8
Nyderlandai		↑ 554 (2,5)	4	10,3
Anglija		↑ 553 (3,4)	5	10,2
Bulgarija		↑ 550 (3,8)	4	10,9
Latvija		↑ 545 (2,3)	4	11
* Kanada (K, O)		↑ 544 (2,4)	4	10
LIETUVA		↑ 543 (2,6)	4	10,9
Vengrija		↑ 543 (2,2)	4	10,7
Jungtinės Valstijos		↑ 542 (3,8)	4	10,2
Italija		↑ 541 (2,4)	4	9,8
Vokietija		↑ 539 (1,9)	4	10,5
Čekija		↑ 537 (2,3)	4	10,5
Naujoji Zelandija		↑ 529 (3,6)	5	10,1
Škotija		↑ 528 (3,6)	5	9,8
Singapūras		↑ 528 (5,2)	4	10,1
Rusija		↑ 528 (4,4)	3 arba 4	10,3
Honkongas		↑ 528 (3,1)	4	10,2
Prancūzija		↑ 525 (2,4)	4	10,1
Graikija		↑ 524 (3,5)	4	9,9
Slovakija		↑ 518 (2,8)	4	10,3
Islandija		↑ 512 (1,2)	4	9,7
Rumunija		↑ 512 (4,6)	4	11,1
Izraelis		↑ 509 (2,8)	4	10
Slovėnija		502 (2,0)	3	9,8
Tarptautinis vidurkis		500 (0,6)	4	10,3
Norvegija		499 (2,9)	4	10
Kipras		↓ 494 (3,0)	4	9,7
Moldova		↓ 492 (4,0)	4	10,8
Turkija		↓ 449 (3,5)	4	10,2
Makedonija		↓ 442 (4,6)	4	10,7
Kolumbija		↓ 422 (4,4)	4	10,5
Argentina		↓ 420 (5,9)	4	10,2
Iranas		↓ 414 (4,2)	4	10,4
Kuveitas		↓ 396 (4,3)	4	9,9
Marokas		↓ 350 (9,6)	4	11,2
Belizas		↓ 327 (4,7)	4	9,8
* Ontaris (Kanada)		↑ 548 (3,3)	4	9,9
* Kvebekas (Kanada)		↑ 537 (3,0)	4	10,2

200 300 400 500 600 700 800

2.2. lentelė. Bendrųjų skaitymo rezultatų palyginimas tarp šalių.

	Švedija	Nyderlandai	Anglija	Bulgarija	Latvija	Kanada (O, K)	LIETUVA	Vengrija	Jungtinės Valstijos	Italija	Vokietija	Čekija	Naujoji Zelandija	Škotija	Singapūras	Rusija	Honkongas	Prancūzija	Graikija	Slovakija	Islandija	Rumunija	Izraelis	Slovėnija	Norvegija	Kipras	Moldova	Turkija	Makedonija	Kolumbija	Argentina	Iranas	Kuveitas	Marokas	Belizas	
Švedija	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	
Nyderlandai	↓																																			
Anglija	↓																																			
Bulgarija	↓																																			
Latvija	↓	↓	↓																																	
* Kanada (O, K)	↓	↓	↓																																	
LIETUVA	↓	↓	↓																																	
Vengrija	↓	↓	↓																																	
Jungtinės Valstijos	↓	↓	↓																																	
Italija	↓	↓	↓	↓																																
Vokietija	↓	↓	↓	↓																																
Čekija	↓	↓	↓	↓	↓																															
Naujoji Zelandija	↓	↓	↓	↓	↓		↓	↓	↓	↓	↓																									
Škotija	↓	↓	↓	↓	↓		↓	↓	↓	↓	↓																									
Singapūras	↓	↓	↓	↓	↓		↓	↓	↓	↓	↓																									
Rusija	↓	↓	↓	↓	↓		↓	↓	↓	↓	↓																									
Honkongas	↓	↓	↓	↓	↓		↓	↓	↓	↓	↓																									
Prancūzija	↓	↓	↓	↓	↓		↓	↓	↓	↓	↓																									
Graikija	↓	↓	↓	↓	↓		↓	↓	↓	↓	↓																									
Slovakija	↓	↓	↓	↓	↓		↓	↓	↓	↓	↓																									
Islandija	↓	↓	↓	↓	↓		↓	↓	↓	↓	↓																									
Rumunija	↓	↓	↓	↓	↓		↓	↓	↓	↓	↓																									
Izraelis	↓	↓	↓	↓	↓		↓	↓	↓	↓	↓																									
Slovėnija	↓	↓	↓	↓	↓		↓	↓	↓	↓	↓																									
Norvegija	↓	↓	↓	↓	↓		↓	↓	↓	↓	↓																									
Kipras	↓	↓	↓	↓	↓		↓	↓	↓	↓	↓																									
Moldova	↓	↓	↓	↓	↓		↓	↓	↓	↓	↓																									
Turkija	↓	↓	↓	↓	↓		↓	↓	↓	↓	↓																									
Makedonija	↓	↓	↓	↓	↓		↓	↓	↓	↓	↓																									
Kolumbija	↓	↓	↓	↓	↓		↓	↓	↓	↓	↓																									
Argentina	↓	↓	↓	↓	↓		↓	↓	↓	↓	↓																									
Iranas	↓	↓	↓	↓	↓		↓	↓	↓	↓	↓																									
Kuveitas	↓	↓	↓	↓	↓		↓	↓	↓	↓	↓																									
Marokas	↓	↓	↓	↓	↓		↓	↓	↓	↓	↓																									
Belizas	↓	↓	↓	↓	↓		↓	↓	↓	↓	↓																									
* Ontaris (Kanada)	↓																																			
* Kvebekas (Kanada)	↓	↓	↓	↓	↓																															

Panašiai reikia skaityti ir kitas lenteles, kuriose bus lyginami atskirų šalių rezultatai.

2.2. Mergaičių ir berniukų bendrieji skaitymo rezultatai

Visose be išimties šalyse mergaičių skaitymo rezultatų vidurkis buvo aukštesnis nei berniukų, ir šis skirtumas buvo statistiškai reikšmingas. 2.3. lentelėje šalys išrikiuotos šio skirtumo didėjimo tvarka. Mažiausias skirtumas – Italijoje, kur mergaičių ir berniukų vidutiniai rezultatai skiriasi tik 8 skalės taškais; didžiausias – Kuveite, kur rezultatai skiriasi net 48 skalės taškais. Tarptautinis vidutinis skirtumas tarp mergaičių ir berniukų rezultatų yra 20 skalės taškų. Lietuvos atveju rezultatai skiriasi 17 skalės taškų. Aiškaus ryšio tarp šalies bendrojo rezultato ir mergaičių ir berniukų rezultatų skirtumo nėra: didelis skirtumas yra tiek tose šalyse, kurių bendrieji rezultatai yra blogi (Iranas, Belizas, Kuveitas), tiek ir tose, kur rezultatai yra geri ar net labai geri (Naujoji Zelandija, Anglija, Latvija, netgi tyrimo lyderė Švedija).

2.3. lentelė. Mergaičių ir berniukų skaitymo rezultatai.

Šalys	Mergaitės			Berniukai		Skirtumas
	Proc.	Rezultatų vidurkis		Proc.	Rezultatų vidurkis	
Italija	48 (0,9)	545 (2,6)	↑	52 (0,9)	537 (2,7)	8 (2,5)
Prancūzija	48 (0,9)	531 (2,7)	↑	52 (0,9)	520 (3,0)	11 (3,3)
Kolumbija	50 (1,2)	428 (5,1)	↑	50 (1,2)	416 (4,7)	12 (4,3)
Rusija	49 (0,9)	534 (4,3)	↑	51 (0,9)	522 (4,8)	12 (2,3)
Čekija	49 (1,0)	543 (2,8)	↑	51 (1,0)	531 (2,6)	12 (2,8)
Vokietija	50 (0,8)	545 (2,2)	↑	50 (0,8)	533 (2,5)	13 (2,7)
Rumunija	51 (1,0)	519 (4,2)	↑	49 (1,0)	504 (5,7)	14 (3,8)
Vengrija	51 (1,0)	550 (2,4)	↑	49 (1,0)	536 (2,5)	14 (2,1)
Nyderlandai	50 (0,8)	562 (2,7)	↑	50 (0,8)	547 (2,8)	15 (2,2)
Slovakija	50 (0,9)	526 (3,0)	↑	50 (0,9)	510 (3,3)	16 (3,0)
LIETUVA	51 (1,0)	552 (3,0)	↑	49 (1,0)	535 (2,7)	17 (2,7)
Škotija	52 (1,0)	537 (3,9)	↑	48 (1,0)	519 (4,2)	17 (4,0)
* Kanada (O, K)	50 (0,7)	553 (2,6)	↑	50 (0,7)	536 (2,6)	17 (2,1)
Jungtinės Valstijos	51 (0,8)	551 (3,8)	↑	49 (0,8)	533 (4,9)	18 (4,1)
Argentina	51 (1,1)	428 (6,2)	↑	49 (1,1)	410 (6,5)	18 (4,7)
Honkongas	50 (1,0)	538 (3,0)	↑	50 (1,0)	519 (3,5)	19 (2,9)
Islandija	50 (0,8)	522 (1,9)	↑	50 (0,8)	503 (1,5)	19 (2,4)
Turkija	48 (0,9)	459 (4,0)	↑	52 (0,9)	440 (3,7)	19 (3,1)
Tarptautinis vidurkis	50 (0,2)	510 (0,7)	↑	50 (0,2)	490 (0,7)	20 (0,7)
Marokas	45 (1,3)	361 (9,6)	↑	55 (1,3)	341 (10,9)	20 (6,8)
Graikija	50 (1,0)	535 (3,8)	↑	50 (1,0)	514 (4,0)	21 (3,9)
Makedonija	49 (0,9)	452 (5,1)	↑	51 (0,9)	431 (4,8)	21 (3,6)
Norvegija	48 (1,0)	510 (3,5)	↑	52 (1,0)	489 (3,4)	21 (3,9)
Slovėnija	50 (0,8)	512 (2,5)	↑	50 (0,8)	491 (2,4)	22 (2,8)
Latvija	48 (1,1)	556 (3,1)	↑	52 (1,1)	534 (2,6)	22 (3,4)
Izraelis	50 (1,3)	520 (3,4)	↑	50 (1,3)	498 (3,7)	22 (4,3)
Švedija	49 (0,7)	572 (2,6)	↑	51 (0,7)	550 (2,5)	22 (2,6)
Anglija	52 (1,1)	564 (3,9)	↑	48 (1,1)	541 (3,7)	22 (3,3)
Kipras	49 (0,9)	506 (3,3)	↑	51 (0,9)	482 (3,6)	24 (3,5)
Bulgarija	51 (0,9)	562 (3,7)	↑	49 (0,9)	538 (4,7)	24 (3,6)
Singapūras	48 (1,5)	540 (5,3)	↑	52 (1,5)	516 (5,7)	24 (4,1)
Moldova	50 (1,0)	504 (4,7)	↑	50 (1,0)	479 (4,0)	25 (4,0)
Naujoji Zelandija	49 (1,3)	542 (4,7)	↑	51 (1,3)	516 (4,2)	27 (5,4)
Iranas	55 (3,6)	426 (5,7)	↑	45 (3,6)	399 (5,6)	27 (8,1)
Belizas	50 (0,9)	341 (5,3)	↑	50 (0,9)	314 (5,2)	27 (4,8)
Kuveitas	48 (0,3)	422 (5,6)	↑	52 (0,3)	373 (6,3)	48 (8,4)
* Kvebekas (Kanada)	51 (0,9)	544 (3,4)	↑	49 (0,9)	530 (3,1)	14 (2,7)
* Ontaris (Kanada)	49 (0,9)	558 (3,8)	↑	51 (0,9)	538 (3,4)	20 (2,7)

↑ Rezultatas statistškai reikšmingai aukštesnis nei kitos lyties

2.3. Grožinių ir informacinių tekstų skaitymo rezultatai

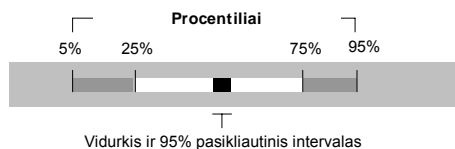
Kaip minėta, visi užduočių tekstai buvo suskirstyti į grožinius ir informacinius tekstus – pagal tai, koku tikslu yra skaitoma. Buvo tiriama, kaip moksleiviai skaito ir supranta šiuos skirtingo tipo tekstus.

2.4. lentelėje yra pateiktas bendras grožinių tekstų skaitymo rezultatų pasiskirstymas šalyse, o 2.5. lentelėje – šio tipo tekstų skaitymo rezultatų palyginimas tarp šalių. Atitinkamai 2.6. ir 2.7. lentelėse pateikti bendras informacinių tekstų skaitymo rezultatų pasiskirstymas šalyse bei šio tipo tekstų skaitymo rezultatų palyginimas tarp šalių.

2.4. lentelė. Grožinių tekstų skaitymo rezultatų pasiskirstymas.

Šalys	Skaitymo rezultatų skalė	Rezultatų vidurkis skalėje	Klasė	Vidutinis amžius
Švedija		↑ 559 (2,4)	4	10,8
Anglija		↑ 559 (3,9)	5	10,2
Nyderlandai		↑ 552 (2,5)	4	10,3
Jungtinės Valstijos		↑ 550 (3,8)	4	10,2
Bulgarija		↑ 550 (3,9)	4	10,9
Vengrija		↑ 548 (2,0)	4	10,7
LIETUVA		↑ 546 (3,1)	4	10,9
* Kanada (O, K)		↑ 545 (2,6)	4	10
Italija		↑ 543 (2,7)	4	9,8
Latvija		↑ 537 (2,2)	4	11
Vokietija		↑ 537 (1,9)	4	10,5
Čekija		↑ 535 (2,3)	4	10,5
Naujoji Zelandija		↑ 531 (3,9)	5	10,1
Škotija		↑ 529 (3,5)	5	9,8
Singapūras		↑ 528 (5,6)	4	10,1
Graikija		↑ 528 (3,3)	4	9,9
Rusija		↑ 523 (3,9)	3 or 4	10,3
Islandija		↑ 520 (1,3)	4	9,7
Prancūzija		↑ 518 (2,6)	4	10,1
Hongkongas		↑ 518 (3,1)	4	10,2
Slovakija		↑ 512 (2,6)	4	10,3
Rumunija		↑ 512 (4,7)	4	11,1
Izraelis		↑ 510 (2,6)	4	10
Norvegija		↑ 506 (2,7)	4	10
Tarptautinis vidurkis		500 (0,6)	4	10,3
Slovėnija		499 (1,8)	3	9,8
Kipras		498 (2,5)	4	9,7
Moldova		↓ 480 (3,7)	4	10,8
Turkija		↓ 448 (3,4)	4	10,2
Makedonija		↓ 441 (4,5)	4	10,7
Kolumbija		↓ 425 (4,2)	4	10,5
Iranas		↓ 421 (4,5)	4	10,4
Argentina		↓ 419 (5,8)	4	10,2
Kuveitas		↓ 394 (3,8)	4	9,9
Marokas		↓ 347 (8,4)	4	11,2
Belizas		↓ 330 (4,9)	4	9,8
* Ontaris (Kanada)		↑ 551 (3,3)	4	9,9
* Kvebekas (Kanada)		↑ 534 (3,0)	4	10,2

200 300 400 500 600 700 800

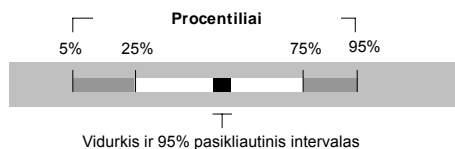
2.5. lentelė. Grožinių tekstų skaitymo rezultatų palyginimas tarp šalių.

	Švedija	Anglija	Nyderlandai	Jungtinės Valstijos	Bulgarija	Vengrija	LIETUVA	Kanada (O, K)	Italija	Latvija	Vokietija	Čekija	Naujoji Zelandija	Škotija	Singapūras	Graikija	Rusija	Islandija	Prancūzija	Honkongas	Slovakija	Rumunija	Izraelis	Norvegija	Slovėnija	Kipras	Moldova	Turkija	Makedonija	Kolumbija	Iranas	Argentina	Kuveitas	Marokas	Belizas		
Švedija		↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑		
Anglija						↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	
Nyderlandai	↓							↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	
Jungtinės Valstijos	↓								↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑
Bulgarija	↓								↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑
Vengrija	↓	↓							↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑
LIETUVA	↓	↓							↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑
* Kanada (O, K)	↓	↓	↓						↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑
Italija	↓	↓	↓							↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑
Latvija	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓																													
Vokietija	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓									↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑
Čekija	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓									↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑
Naujoji Zelandija	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓											↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑
Škotija	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓											↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑
Singapūras	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓																													
Graikija	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓							↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑
Rusija	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓																											
Islandija	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓																					
Prancūzija	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓																					
Honkongas	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓																					
Slovakija	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓																			
Rumunija	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓																			
Izraelis	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓																			
Norvegija	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Slovėnija	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Kipras	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Moldova	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Turkija	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Makedonija	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Kolumbija	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Iranas	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Argentina	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Kuveitas	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Marokas	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Belizas	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
* Ontaris (Kanada)	↓								↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑
* Kvebekas (Kanada)	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓																													

2.6. lentelė. Informacinių tekstų skaitymo rezultatų pasiskirstymas.

Šalys	Skaitymo rezultatų skalė	Rezultatų vidurkis skalėje	Klasė	Vidutinis amžius
Švedija		↑ 559 (2,2)	4	10,8
Nyderlandai		↑ 553 (2,6)	4	10,3
Bulgarija		↑ 551 (3,6)	4	10,9
Latvija		↑ 547 (2,3)	4	11
Anglija		↑ 546 (3,6)	5	10,2
* Kanada (O, K)		↑ 541 (2,4)	4	10
LIETUVA		↑ 540 (2,7)	4	10,9
Vokietija		↑ 538 (1,9)	4	10,5
Vengrija		↑ 537 (2,2)	4	10,7
Honkongas		↑ 537 (2,9)	4	10,2
Čekija		↑ 536 (2,7)	4	10,5
Italija		↑ 536 (2,4)	4	9,8
Jungtinės Valstijos		↑ 533 (3,7)	4	10,2
Prancūzija		↑ 533 (2,5)	4	10,1
Rusija		↑ 531 (4,3)	3 or 4	10,3
Singapūras		↑ 527 (4,8)	4	10,1
Škotija		↑ 527 (3,6)	5	9,8
Naujoji Zelandija		↑ 525 (3,8)	5	10,1
Slovakija		↑ 522 (2,7)	4	10,3
Graikija		↑ 521 (3,7)	4	9,9
Rumunija		↑ 512 (4,6)	4	11,1
Izraelis		↑ 507 (2,9)	4	10
Moldova		505 (4,7)	4	10,8
Islandija		↑ 504 (1,5)	4	9,7
Slovėnija		503 (1,9)	3	9,8
Tarptautinis vidurkis		500 (0,7)	4	10,3
Norvegija		↓ 492 (2,8)	4	10
Kipras		↓ 490 (3,0)	4	9,7
Turkija		↓ 452 (3,8)	4	10,2
Makedonija		↓ 445 (5,2)	4	10,7
Kolumbija		↓ 424 (4,3)	4	10,5
Argentina		↓ 422 (5,4)	4	10,2
Iranas		↓ 408 (4,6)	4	10,4
Kuveitas		↓ 403 (4,5)	4	9,9
Marokas		↓ 358 (10,9)	4	11,2
Belizas		↓ 332 (4,9)	4	9,8
* Ontaris (Kanada)		↑ 542 (3,2)	4	9,9
* Kvebekas (Kanada)		↑ 541 (2,9)	4	10,2

200 300 400 500 600 700 800

2.7. lentelė. Informacinių tekstų skaitymo rezultatų palyginimas tarp šalių.

	Švedija	Nyderlandai	Bulgarija	Latvija	Anglija	Kanada (O, K)	LIETUVA	Vokietija	Vengrija	Honkongas	Čekija	Italija	Jungtinės Valstijos	Prancūzija	Rusija	Singapūras	Škotija	Naujoji Zelandija	Slovakija	Graikija	Rumunija	Izraelis	Moldova	Islandija	Slovėnija	Norvegija	Kipras	Turkija	Makedonija	Kolumbija	Argentina	Iranas	Kuveitas	Marokas	Belizas			
Švedija				↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑			
Nyderlandai							↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑		
Bulgarija						↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑		
Latvija	↓						↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑		
Anglija	↓								↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	
* Kanada (O, K)	↓	↓	↓										↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑		
LIETUVA	↓	↓	↓	↓												↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑		
Vokietija	↓	↓	↓	↓												↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑		
Vengrija	↓	↓	↓	↓	↓												↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	
Honkongas	↓	↓	↓	↓													↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	
Čekija	↓	↓	↓	↓	↓												↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	
Italija	↓	↓	↓	↓	↓												↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	
Jungtinės Valstijos	↓	↓	↓	↓	↓													↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	
Prancūzija	↓	↓	↓	↓	↓	↓													↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	
Rusija	↓	↓	↓	↓	↓	↓														↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	
Singapūras	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓													↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	
Škotija	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓												↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	
Naujoji Zelandija	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓											↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	
Slovakija	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓										↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	
Graikija	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓									↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	
Rumunija	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓								↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	
Izraelis	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓							↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	
Moldova	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓						↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	
Islandija	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓					↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	
Slovėnija	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓				↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	
Norvegija	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓			↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑
Kipras	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓		↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑
Turkija	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Makedonija	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Kolumbija	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Argentina	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Iranas	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Kuveitas	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Marokas	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Belizas	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
* Ontaris (Kanada)	↓	↓	↓										↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	
* Kvebekas (Kanada)	↓	↓	↓										↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑

Matome, kad grožinių tekstų atveju Lietuvos rezultatas yra labai geras, statistiškai reikšmingai už jį aukštesni yra tik Švedijos ir Anglijos rezultatai. Informacinių tekstų atveju Lietuvos rezultatas truputį nusmunka, ir statistiškai reikšmingai už jį aukštesni yra Švedijos, Nyderlandų, Bulgarijos ir Latvijos rezultatai.

Įdomu tai, kad nors mūsų ir latvių bendrieji skaitymo rezultatai yra labai panašūs ir statistiškai reikšmingo skirtumo tarp jų nėra, tačiau Lietuvos grožinių tekstų skaitymo rezultatai lenkia Latvijos rezultatus (yra statistiškai reikšmingas skirtumas). Informacinių tekstų atveju situacija priešinga: Lietuvos rezultatas yra statistiškai reikšmingai žemesnis nei Latvijos. Latvija pagal informacinių tekstų skaitymo rezultatus užima ketvirtą vietą, už ją statistiškai reikšmingai aukštesnis tik Švedijos rezultatas.

Apskritai Lietuvoje labai didelio skirtumo tarp grožinių ir informacinių tekstų skaitymo rezultatų nėra, nors jis statistiškai reikšmingas (6 taškai skalėje). Visų šalių apibendrinti grožinių ir informacinių tekstų skaitymo rezultatai ir jų skirtumai pateikti 2.8. lentelėje.

2.8. lentelė. Sąlyginis skirtumas tarp grožinių ir informacinių tekstų skaitymo rezultatų.

Šalis	Grožiniai – rezultatų vidurkis skalėje	Informaciniai – rezultatų vidurkis skalėje	Sąlyginis skirtumas	Sąlyginis skirtumas	
				Grožiniai aukščiau	Informaciniai aukščiau
Jungtinės Valstijos	550 (3,8)	533 (3,7)	17 (1,2)		
Islandija	520 (1,3)	504 (1,5)	16 (1,3)		
Norvegija	506 (2,7)	492 (2,8)	14 (1,3)		
Anglija	559 (3,9)	546 (3,6)	14 (1,8)		
Iranas	421 (4,5)	408 (4,6)	12 (1,9)		
Vengrija	548 (2,0)	537 (2,2)	11 (1,1)		
Kipras	498 (2,5)	490 (3,0)	8 (1,2)		
Italija	543 (2,7)	536 (2,4)	7 (1,2)		
Graikija	528 (3,3)	521 (3,7)	7 (1,7)		
Naujoji Zelandija	531 (3,9)	525 (3,8)	7 (2,2)		
LIETUVA	546 (3,1)	540 (2,7)	6 (2,3)		
Izraelis	510 (2,6)	507 (2,9)	3 (0,9)		
* Kanada (O, K)	545 (2,6)	541 (2,4)	3 (1,6)		
Škotija	529 (3,5)	527 (3,6)	2 (1,5)		
Kolumbija	425 (4,2)	424 (4,3)	2 (1,3)		
Singapūras	528 (5,6)	527 (4,8)	1 (1,1)		
Švedija	559 (2,4)	559 (2,2)	1 (1,1)		
Tarptautinis vidurkis	500 (0,6)	500 (0,7)	0 (0,2)		
Nyderlandai	552 (2,5)	553 (2,6)	1 (0,9)		
Rumunija	512 (4,7)	512 (4,6)	1 (1,5)		
Čekija	535 (2,3)	536 (2,7)	1 (1,7)		
Vokietija	537 (1,9)	538 (1,9)	2 (1,3)		
Bulgarija	550 (3,9)	551 (3,6)	2 (1,6)		
Belizas	330 (4,9)	332 (4,9)	3 (2,5)		
Argentina	419 (5,8)	422 (5,4)	3 (1,8)		
Turkija	448 (3,4)	452 (3,8)	4 (1,4)		
Slovėnija	499 (1,8)	503 (1,9)	4 (1,3)		
Makedonija	441 (4,5)	445 (5,2)	4 (1,5)		
Rusija	523 (3,9)	531 (4,3)	8 (1,7)		
Kuveitas	394 (3,8)	403 (4,5)	9 (1,4)		
Latvija	537 (2,2)	547 (2,3)	10 (1,9)		
Slovakija	512 (2,6)	522 (2,7)	10 (1,3)		
Marokas	347 (8,4)	358 (10,9)	11 (3,7)		
Prancūzija	518 (2,6)	533 (2,5)	15 (1,2)		
Honkongas	518 (3,1)	537 (2,9)	20 (0,9)		
Moldova	480 (3,7)	505 (4,7)	25 (1,9)		
* Ontaris (Kanada)	551 (3,3)	542 (3,2)	10 (1,3)		
* Kvebekas (Kanada)	534 (3,0)	541 (2,9)	7 (1,8)		

40 20 0 20 40

■ Skirtumas statistiškai reikšmingas

Įdomu palyginti mergaičių ir berniukų grožinių ir informacinių tekstų skaitymo rezultatus. Jie pateikiami 2.9. lentelėje. Nors dauguma atvejų grožinių ir informacinių tekstų skaitymo rezultatų tendencijos mergaitėms ir berniukams konkrečioje šalyje yra panašios, tačiau kai kuriose šalyse pastebimi įdomūs dėsningumai. Pavyzdžiui, Švedijoje, Bulgarijoje, Čekijoje, Nyderlanduose ar Vokietijoje mergaitėms geriau sekasi grožinių, o berniukams – informacinių tekstų srityje. Atvirkštinis variantas (mergaitėms geriau sekasi skaityti informacinius tekstus, o berniukams – grožinius) yra tik Belize. Kitais atvejais šalies ir mergaitėms, ir berniukams geriau sekasi arba grožinių tekstų, arba informacinių tekstų srityje. Ypač dideli skirtumai tarp mergaičių ir berniukų rezultatų išryškėjo būtent grožinių tekstų atveju, tai taip pat yra patvirtinta ankstesnių IEA tyrimų ir kai kurių šalių nacionalinių tyrimų.

2.9. lentelė. Mergaičių ir berniukų grožinių ir informacinių tekstų skaitymo rezultatai.

Šalys	Grožiniai			Informaciniai		
	Mergaičių vidurkis skalėje	Berniukų vidurkis skalėje	Skirtumas	Mergaičių vidurkis skalėje	Berniukų vidurkis skalėje	Skirtumas
Anglija	574 (4,9) ↑	544 (4,0)	30 (4,3)	554 (4,0) ↑	537 (4,0)	17 (3,5)
Argentina	429 (6,2) ↑	408 (6,2)	21 (4,6)	429 (6,0) ↑	415 (5,9)	15 (4,9)
Belizas	340 (5,3) ↑	320 (5,6)	20 (5,1)	349 (5,1) ↑	316 (5,9)	32 (5,0)
Bulgarija	563 (4,2) ↑	535 (5,1)	28 (5,4)	561 (3,4) ↑	541 (4,2)	20 (3,1)
Čekija	543 (2,7) ↑	528 (2,7)	14 (2,8)	541 (3,3) ↑	532 (3,1)	9 (3,5)
Graikija	539 (3,8) ↑	516 (3,7)	23 (3,5)	529 (3,9) ↑	513 (4,4)	15 (3,8)
Honkongas	528 (3,4) ↑	507 (3,4)	21 (3,4)	546 (2,8) ↑	529 (3,6)	17 (3,1)
Iranas	433 (5,7) ↑	406 (6,4)	28 (8,7)	419 (6,4) ↑	395 (6,1)	24 (8,8)
Islandija	531 (1,9) ↑	509 (1,7)	21 (2,4)	512 (1,9) ↑	496 (2,0)	16 (2,6)
Italija	549 (2,7) ↑	538 (3,3)	11 (2,8)	539 (2,7) ↑	533 (2,6)	6 (2,6)
Izraelis	521 (3,3) ↑	498 (3,2)	23 (3,9)	518 (3,5) ↑	495 (3,6)	23 (4,2)
Jungtinės Valstijos	558 (4,2) ↑	542 (4,6)	16 (4,3)	541 (4,1) ↑	525 (4,3)	16 (4,0)
* Kanada (O, K)	554 (3,0) ↑	535 (2,7)	19 (2,2)	549 (3,0) ↑	534 (2,6)	16 (2,7)
Kipras	512 (2,9) ↑	485 (3,3)	26 (3,7)	500 (3,1) ↑	480 (3,5)	20 (2,8)
Kolumbija	431 (4,9) ↑	419 (4,8)	12 (4,6)	430 (5,2) ↑	417 (4,9)	12 (5,4)
Kuveitas	416 (5,2) ↑	373 (5,4)	43 (7,4)	430 (6,1) ↑	378 (6,7)	52 (9,1)
Latvija	548 (2,8) ↑	527 (2,2)	21 (2,4)	558 (2,8) ↑	537 (2,6)	22 (2,8)
LIETUVA	554 (3,4) ↑	536 (3,7)	18 (3,8)	548 (2,9) ↑	532 (2,9)	16 (2,8)
Makedonija	453 (4,6) ↑	430 (4,9)	22 (3,3)	454 (5,6) ↑	437 (5,8)	17 (4,8)
Moldova	492 (4,3) ↑	468 (3,6)	23 (3,4)	516 (5,5) ↑	494 (4,7)	23 (4,5)
Marokas	358 (8,5) ↑	340 (9,1)	19 (5,1)	370 (10,8) ↑	349 (11,9)	20 (6,3)
Naujoji Zelandija	546 (4,7) ↑	517 (4,6)	30 (5,1)	536 (4,5) ↑	514 (4,4)	21 (4,6)
Nyderlandai	561 (2,8) ↑	544 (3,2)	17 (3,3)	559 (2,9) ↑	547 (2,9)	11 (2,4)
Norvegija	519 (3,4) ↑	494 (3,1)	24 (3,6)	499 (3,7) ↑	486 (3,1)	14 (3,9)
Prancūzija	524 (2,9) ↑	513 (3,2)	11 (3,2)	540 (2,9) ↑	527 (3,1)	12 (3,3)
Rumunija	518 (4,2) ↑	505 (6,1)	13 (4,4)	519 (4,6) ↑	506 (5,6)	13 (4,3)
Rusija	531 (3,9) ↑	517 (4,3)	14 (2,9)	536 (4,5) ↑	527 (4,6)	9 (2,8)
Singapūras	541 (5,7) ↑	516 (6,0)	25 (4,2)	538 (4,9) ↑	517 (5,3)	21 (3,8)
Slovakija	519 (2,9) ↑	505 (2,9)	14 (2,8)	530 (2,8) ↑	514 (3,4)	16 (3,3)
Slovėnija	509 (2,4) ↑	490 (2,4)	19 (3,1)	514 (2,6) ↑	492 (2,5)	21 (3,4)
Škotija	538 (4,0) ↑	519 (4,1)	19 (3,9)	534 (4,3) ↑	520 (4,1)	14 (4,4)
Švedija	572 (2,9) ↑	547 (2,6)	25 (2,8)	568 (2,8) ↑	550 (2,6)	18 (3,2)
Turkija	460 (3,8) ↑	437 (3,6)	22 (2,9)	460 (4,6) ↑	444 (4,2)	16 (4,5)
Vengrija	558 (2,1) ↑	538 (2,6)	20 (2,5)	542 (2,5) ↑	532 (2,8)	10 (3,0)
Vokietija	544 (2,1) ↑	529 (2,4)	14 (2,5)	543 (2,5) ↑	533 (2,1)	10 (2,6)
Tarptautinis vidurkis	511 (0,7) ↑	490 (0,7)	21 (0,7)	509 (0,7) ↑	491 (0,8)	18 (0,8)
* Ontaris (Kanada)	563 (4,0) ↑	540 (3,3)	24 (3,2)	550 (3,9) ↑	533 (3,4)	17 (3,5)
* Kvebekas (Kanada)	541 (3,5) ↑	526 (3,4)	15 (3,5)	546 (3,3) ↑	535 (3,1)	10 (2,9)

2.4. Tarptautinės „kartelės“

Truputį kitu aspektu į rezultatus galima pažvelgti nagrinėjant tarptautinius procentilius ir juos pasiekiančių moksleivių atskirose šalyse dalis (procentais).

Tarptautiniai procentiliai:

- Top 10 % „kartelė“ (90-as procentilis) – 615 taškų, kuriuos pasiekė 10 % geriausių moksleivių tarptautiniu lygiu (90 % nepasiekė).
- Top 25 % „kartelė“ (75-as procentilis) – 570 taškų, kuriuos pasiekė 25 % geriausių moksleivių tarptautiniu lygiu (75 % nepasiekė).
- Top 50 % „kartelė“ (50-as procentilis, mediana) – 510 taškų, kuriuos pasiekė 50 % geriausių moksleivių tarptautiniu lygiu (50 % nepasiekė).
- Top 75 % „kartelė“ (25-as procentilis) – 435 taškai, kuriuos pasiekė 75 % geriausių moksleivių tarptautiniu lygiu (25 % „blogiausių“ nepasiekė).

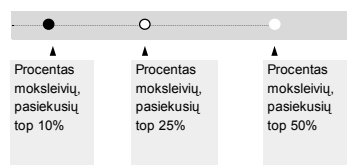
Kiekvienos šalies moksleivių, pasiekusių tarptautines „karteles“, dalis (procentais) pateiktas 2.10. lentelėje.

Čia pastebime įdomių dalykų. Tyrimo lyderių pozicijas užimančių Anglijos ir Nyderlandų (atitinkamai antroji ir trečioji vietos) bendrieji skaitymo rezultatai yra beveik vienodi, skiriasi vienu tašku skalėje, jokio statistiškai reikšmingo skirtumo nėra. Tačiau jei pažvelgsime į jų rezultatus šioje lentelėje, pamatysime kitokį vaizdą. Anglija užima pirmą vietą pagal „geriausių“ skaitytojų dalį – net 24 % Anglijos moksleivių pakliūna į 10 % geriausių tarptautiniu mastu moksleivių dalį. Tačiau tuo pačiu metu net 10 % jos moksleivių atsiduria tarp „blogiausiųjų“ skaitytojų. Tuo tarpu Nyderlandų atveju matome priešingą vaizdą. Jų rezultatai geriausi ta prasme, kad net 98 % ketvirtokų pasiekia top 75 % kartelę, t. y. tik 2 % moksleivių pakliūva tarp ketvirtadalio „blogiausiųjų“ skaitytojų. Tačiau tarp geriausiųjų skaitytojų patenka tik 14 % moksleivių. Šia prasme Lietuvos rezultatai yra panašesni į Nyderlandų rezultatus, nors truputį prastesni. Džiugina tai, kad vos 5 % moksleivių pakliūna į „blogiausiųjų“ tarptautiniu mastu ketvirtadalį. Šiuo požiūriu mus realiai lenkia tik Nyderlandai; net absoliučios tyrimo lyderės Švedijos rezultatai yra tik 1 % geresni nei Lietuvos (šis skirtumas neišeina už paklaidos ribų). Taigi galime džiaugtis, kad blogai skaitančiųjų beveik neturime, nors, kita vertus, labai dideliu puikiai skaitančiųjų skaičiumi taip pat negalime pasigirti.

2.10. lentelė. Moksleivių, pasiekiančių tarptautinius procentilius, dalis.

Šalys	Moksleivių, pasiekiančių tarptautinius procentilius, dalis	10%	25%	50%	75%
Anglija		24 (1,6)	45 (1,9)	72 (1,6)	90 (1,0)
Bulgarija		21 (1,3)	45 (1,9)	72 (1,9)	91 (1,1)
Švedija		20 (1,1)	47 (1,4)	80 (1,3)	96 (0,5)
Jungtinės Valstijos		19 (1,3)	41 (2,0)	68 (2,0)	89 (1,2)
Naujoji Zelandija		17 (1,4)	35 (1,7)	62 (1,9)	84 (1,3)
* Kanada (K, O)		16 (1,0)	37 (1,3)	69 (1,3)	93 (0,6)
Singapūras		15 (1,5)	35 (2,3)	64 (2,3)	85 (1,6)
Nyderlandai		14 (1,0)	40 (1,7)	79 (1,5)	98 (0,5)
Italija		14 (1,0)	36 (1,3)	69 (1,5)	92 (0,8)
Škotija		14 (1,1)	32 (1,8)	62 (1,8)	87 (1,1)
Vengrija		13 (0,9)	36 (1,5)	71 (1,2)	94 (0,6)
LIETUVA		13 (1,4)	36 (1,7)	71 (1,7)	95 (0,6)
Latvija		12 (1,1)	36 (1,6)	73 (1,5)	96 (0,6)
Vokietija		12 (0,8)	34 (1,3)	69 (1,2)	93 (0,6)
Izraelis		11 (0,8)	28 (1,2)	54 (1,4)	79 (1,1)
Rumunija		11 (1,3)	27 (2,0)	54 (2,1)	81 (1,7)
Čekija		10 (0,9)	32 (1,5)	68 (1,5)	93 (0,7)
Graikija		10 (0,8)	28 (2,0)	60 (2,2)	89 (1,2)
Prancūzija		9 (0,9)	26 (1,2)	60 (1,4)	90 (0,9)
Rusija		8 (1,0)	27 (2,1)	64 (2,3)	92 (1,6)
Slovakija		7 (1,0)	23 (1,4)	59 (1,7)	88 (1,1)
Islandija		7 (0,6)	23 (1,0)	53 (1,0)	85 (0,8)
Honkongas		6 (0,7)	26 (1,7)	64 (1,9)	92 (1,1)
Norvegija		6 (0,9)	19 (1,2)	48 (1,4)	80 (1,4)
Kipras		6 (0,8)	18 (1,3)	45 (1,6)	77 (1,4)
Slovėnija		4 (0,5)	17 (1,0)	48 (1,2)	83 (0,9)
Moldova		4 (0,9)	15 (1,8)	42 (2,5)	79 (1,7)
Makedonija		3 (0,4)	10 (0,9)	28 (1,5)	55 (2,1)
Turkija		2 (0,3)	7 (0,9)	25 (1,6)	58 (1,7)
Argentina		2 (0,4)	5 (0,8)	17 (1,6)	46 (2,5)
Iranas		1 (0,2)	4 (0,5)	16 (1,4)	42 (1,9)
Kolumbija		1 (0,4)	3 (0,8)	14 (1,5)	45 (2,4)
Marokas		1 (0,9)	3 (1,4)	8 (2,1)	23 (3,0)
Kuveitas		0 (0,1)	2 (0,4)	10 (1,1)	36 (2,0)
Belizas		0 (0,2)	1 (0,4)	5 (0,6)	16 (1,3)
* Ontaris (Kanada)		19 (1,4)	40 (1,8)	70 (1,6)	92 (0,8)
* Kvebekas (Kanada)		11 (1,0)	31 (1,8)	67 (2,0)	94 (0,8)

0 25 50 75 100

Top 10% (90-as procentilis) = 615 taškų
 Top 25% (75-as procentilis) = 570 taškų
 Top 50% (50-as procentilis) = 510 taškų
 Top 75% (25-as procentilis) = 435 taškai

3. Namų įtaka moksleivių skaitymo gebėjimams

Šiame skyrelyje pateikiama informacija, pagrįsta atsakymais į moksleivio ir tėvų anketas, kartais – netgi mokyklos anketą. Nuo šiol dėl vietos stokos ir siekiant palengvinti skaitymą, standartinės paklaidos lentelėse nenurodomos.

Daugumos lentelių struktūra yra tokia: nurodyta vieną ar kitą požymį turinčių moksleivių dalis (procentais) ir šių moksleivių rezultatų vidurkis skalėje. Taigi galima lyginti skirtingus požymius turinčių moksleivių rezultatų vidurkius ir iš to daryti pradines išvadas apie veiksnius, darančius įtaką geresniems ar prastesniems rezultatams. Čia pateikiami tik keli pasirinkti aspektai, ištirta jų yra žymiai daugiau.

3.1. Ištekliai namuose

Bandant išsiaiškinti turimus išteklius namuose, buvo apklausiami ir tėvai, ir vaikai. Rezultatai visais atvejais rodo tas pačias tendencijas (nors, tarkime, tėvų atsakymai kalba apie šiek tiek didesnę knygų skaičių namuose negu vaikų).

3.1. lentelėje pateikta, kokia dalis moksleivių namuose turi tam tikrą knygų skaičių ir koks yra tos moksleivių grupės rezultatų vidurkis. Lentelę labai lengva paaiškinti, nes ryšys tarp knygų skaičiaus ir moksleivių skaitymo rezultatų vidurkio labai aiškus – kuo daugiau knygų yra namuose, tuo rezultatai geresni.

Panašią situaciją matome ir 3.2. lentelėje apie edukacinius resursus namuose. Moksleivių buvo klausiama, ar jie turi namuose kompiuterį, savo darbo stalą, savo pačių knygų (ne vadovėlių) ir ar namuose yra užsakomas laikraštis. Matome, kad kiekvienu atveju moksleivių, atsakiusių „taip“, rezultatų vidurkis yra aukštesnis nei moksleivių, kurie namie neturi išvardytų daiktų. Vis dėlto skirtingi daiktai rodo skirtingą įtaką ir greičiausiai atspindi skirtingus faktorius.

30 % ketvirtokų atsakė, kad namuose jie turi kompiuterį, 70 % - kad neturi, jų rezultatų vidurkiai atitinkamai – 551 ir 542, taigi labai didelio skirtumo čia nematome. Tarp turinčių darbo stalą ir jo neturinčių skirtumas gerokai didesnis (atitinkamai 548 ir 510). Atrodytų keista, kad tai, ar moksleivis turi darbo stalą, jo rezultatams turi kur kas didesnę įtaką nei tai, ar jis turi tokį kur kas labiau su švietimu susijusį daiktą kaip kompiuteris. Vis dėlto neturinčių darbo stalo moksleivių dalis – vos 8 %, ir šiuo atveju tai turbūt labiau atspindi bendrą moksleivio namų socioekonominę padėtį, kuri skaitymo gebėjimus veikia labiau nei stalas. Didžiausią įtaką vis dėlto turi knygos, t. y. ar moksleiviai turi savo pačių knygų namuose, ar ne: turi – 92 %, neturi – 8 % (beveik tiek pat, kiek neturi darbo stalo); atitinkami rezultatų vidurkiai yra 548 ir 500.

Čia reiktų nepamiršti vieno dalyko. Interpretuoti rezultatus, kai kalbama apie vieno ar kito faktoriaus įtaką, reikia labai atsargiai, nes dažnai galime supainioti priežastį su pasekmėmis, be to, už vieno ar kito „matomo faktoriaus“ dažniausiai slepiasi kiti. Nors čia nagrinėjamu atveju skirtumai tarp rezultatų labai ryškūs, aiškiai matomi ir turbūt lengvai suprantami bei logiškai paaiškinami, tačiau akivaizdu, kad tiesiog pakeitus patį „matomąjį faktorių“, rezultatai smarkiai nepasikeis. Galima pafantazuoti: tarkime, nupirksime visiems po krūvelę knygų arba užsakysime į kiekvienus namus po laikraštį. Galbūt tų namų moksleivių rezultatai truputį pagerėtų, bet vargu ar tiek, kokį skirtumą čia matome. Greičiausiai knygų skaičius, laikraštis ir kiti dalykai netiesiogiai atspindi tiek socioekonominę, tiek ir tam tikrą edukacinę namų aplinką, kuri kur kas labiau veikia moksleivio rezultatus nei turimos knygos ar laikraštis ir kurią ne taip paprasta pakeisti kaip užsakyti visiems laikraščius.

Kur kas tiksliau tiesiogiai socioekonominę padėtį tyrė klausimai, susiję su tėvų išsilavinimu, darbu arba turtine padėtimi.

3.1. lentelė. Knygų skaičius namuose.

Šalys	Daugiau nei 200 knygų		101-200 knygų		26-100 knygų		11-25 knygų		0-10 knygų	
	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis
Anglija	28	602	21	582	34	557	11	542	7	530
Argentina	4	516	5	490	22	462	24	425	45	399
Belizas	6	386	6	388	23	352	28	331	36	297
Bulgarija	30	588	17	577	26	551	10	523	18	492
Čekija	30	563	24	547	37	526	8	504	1	~
Graikija	16	570	13	544	44	524	16	491	10	495
Honkongas	6	552	7	544	30	533	27	527	30	521
Iranas	5	465	4	474	16	454	25	423	49	390
Islandija	40	534	26	519	27	497	5	480	1	~
Italija	17	577	14	560	36	542	21	525	12	506
Izraelis	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Jungtinės Valstijos	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kanada (O, K)	24	573	20	556	37	545	12	529	6	516
Kipras	12	521	12	506	43	494	23	479	10	462
Kolumbija	3	470	4	471	20	451	25	421	47	408
Kuveitas	13	421	9	414	31	405	27	400	20	379
Latvija	35	562	23	550	32	534	7	526	3	512
LIETUVA	19	568	18	557	39	545	16	520	8	499
Makedonija	8	488	7	494	34	477	29	429	22	406
Moldova	8	544	8	543	23	510	25	487	36	464
Marokas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Naujoji Zelandija	28	568	20	548	35	526	11	506	6	481
Nyderlandai	25	588	19	568	32	559	14	543	10	534
Norvegija	45	523	22	500	26	482	5	457	2	~
Prancūzija	23	567	17	542	35	518	14	503	10	481
Rumunija	13	565	11	547	27	523	21	494	28	482
Rusija	21	547	17	540	35	527	16	509	10	506
Singapūras	12	575	11	559	40	535	21	510	16	491
Slovakija	17	544	19	539	45	519	12	486	7	466
Slovėnija	13	531	16	519	44	504	19	484	7	463
Škotija	22	579	17	555	35	535	16	517	11	505
Švedija	42	580	22	562	25	552	7	531	3	516
Turkija	5	506	5	497	23	473	28	448	40	426
Vengrija	40	572	22	543	27	530	7	496	4	479
Vokietija	27	574	18	555	36	534	12	509	6	493
Tarptautinis vidurkis	20	541	15	528	32	509	17	486	16	469

Pagal atsakymus į Tėvų Anketas.

3.2. lentelė. Edukaciniai resursai namuose.

Šalys	Kompiuteris				Moksleivio darbo stalas			
	Taip		Ne		Taip		Ne	
	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis
Anglija	85	558	15	530	89	557	11	525
Argentina	38	444	62	427	37	436	63	432
Belizas	26	360	74	317	56	337	44	319
Bulgarija	18	574	82	548	76	562	24	526
Čekija	65	544	35	528	91	542	9	503
Graikija	55	533	45	519	83	533	17	493
Honkongas	74	530	26	525	70	529	30	528
Iranas	18	430	82	410	42	446	58	392
Islandija	89	519	11	485	92	519	8	477
Italija	80	542	20	541	81	543	19	534
Izraelis	74	529	26	466	91	519	9	450
Jungtinės Valstijos	85	550	15	504	79	549	21	518
Kanada (O, K)	88	549	12	521	78	550	22	532
Kipras	61	502	39	490	86	502	14	460
Kolumbija	21	443	79	418	54	427	46	420
Kuveitas	64	408	36	389	75	408	25	381
Latvija	29	549	71	544	92	548	8	523
LIETUVA	30	551	70	542	92	548	8	510
Makedonija	40	450	60	447	84	451	16	429
Moldova	8	482	92	493	82	496	18	472
Marokas	19	338	81	358	42	351	58	358
Naujoji Zelandija	81	538	19	509	78	536	22	512
Nyderlandai	92	557	8	524	95	556	5	530
Norvegija	92	503	8	472	89	505	11	469
Prancūzija	76	532	24	511	85	530	15	507
Rumunija	19	535	81	508	77	526	23	471
Rusija	23	519	77	531	82	531	18	518
Singapūras	84	537	16	486	88	538	12	468
Slovakija	45	528	55	511	79	524	21	498
Slovėnija	65	512	35	484	94	505	6	463
Škotija	76	536	24	508	75	534	25	515
Švedija	95	563	5	531	93	563	7	544
Turkija	22	467	78	445	57	465	43	431
Vengrija	58	557	42	526	92	546	8	519
Vokietija	85	547	15	515	93	545	7	499
Tarptautinis vidurkis	57	509	43	488	78	507	22	478

Pagal atsakymus į Moksleivio Anketas.

3.2. lentelė. Edukaciniai resursai namuose (tęsinys).

Šalys	Moksleivio knygos (ne vadovėliai)				Dienraštis (laikraštis)			
	Taip		Ne		Taip		Ne	
	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis
Anglija	96	557	4	463	78	559	22	533
Argentina	74	443	26	408	70	439	30	419
Belizas	70	338	30	309	39	341	61	322
Bulgarija	85	561	15	507	41	568	59	543
Čekija	95	542	5	467	61	551	39	519
Graikija	89	533	11	471	30	540	70	521
Honkongas	87	533	13	505	55	535	45	522
Iranas	69	437	31	366	64	434	36	381
Islandija	94	519	6	449	80	523	20	486
Italija	82	547	18	516	55	554	45	526
Izraelis	86	519	14	472	66	520	34	497
Jungtinės Valstijos	92	549	8	469	62	554	38	524
Kanada (O, K)	95	550	5	481	61	555	39	531
Kipras	92	501	8	431	45	505	55	488
Kolumbija	74	430	26	405	26	407	74	429
Kuveitas	70	408	30	386	68	405	32	394
Latvija	94	549	6	491	66	555	34	527
LIETUVA	92	548	8	500	66	551	34	531
Makedonija	82	458	18	406	60	454	40	439
Moldova	82	499	18	463	49	506	51	479
Marokas	54	351	46	360	23	344	77	359
Naujoji Zelandija	93	538	7	455	77	540	23	501
Nyderlandai	93	559	7	503	68	562	32	538
Norvegija	93	505	7	434	78	509	22	472
Prancūzija	89	533	11	480	37	528	63	526
Rumunija	83	523	17	467	32	515	68	512
Rusija	89	533	11	494	51	532	49	525
Singapūras	89	540	11	444	81	541	19	478
Slovakija	93	523	7	456	57	529	43	506
Slovėnija	87	508	13	460	64	511	36	486
Škotija	92	535	8	457	70	535	30	516
Švedija	93	563	7	537	88	564	12	542
Turkija	71	465	29	414	44	461	56	442
Vengrija	95	548	5	482	61	555	39	527
Vokietija	95	545	5	477	63	555	37	520
Tarptautinis vidurkis	86	508	14	454	58	510	42	487

Pagal atsakymus į Moksleivio Anketas

3.2. Socioekonominė padėtis

3.3. lentelėje pateikta informacija apie tai, kokios dalies moksleivių aukščiausias tėvų išsilavinimas yra aukštasis, aukštesnysis, vidurinis ir t. t. Džiugu, kad Lietuvoje bent vieno iš tėvų išsilavinimas dažniausiai yra didesnis nei pagrindinis (visais atžvilgiais gerokai lenkia tarptautinį vidurkį). Vėlgi ryšys tarp tėvų išsilavinimo ir moksleivių rezultatų vidurkio yra labai ryškus tiek tarptautiniu lygiu, tiek ir Lietuvos atveju konkrečiai.

3.3. lentelė. Aukščiausias tėvų išsilavinimas.

Šalys	Aukštasis		Aukštesnysis		Vidurinis		Pagrindinis		Nebaigtas pradinis ar pagrindinis arba nelankė mokyklos	
	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis
Anglija	36	603	3	577	17	568	35	558	8	514
Argentina	14	501	0	~	24	451	20	419	42	402
Belizas	10	390	9	385	15	366	47	311	19	291
Bulgarija	24	595	6	577	53	550	13	500	3	473
Čekija	22	569	7	554	66	532	4	499	0	~
Graikija	23	572	22	535	28	521	17	494	10	483
Honkongas	12	540	7	539	30	533	27	530	23	519
Iranas	6	503	5	484	25	457	17	421	47	376
Islandija	33	544	10	520	42	506	13	484	2	~
Italija	18	569	4	540	46	550	30	520	3	499
Izraelis	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Jungtinės Valstijos	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kanada (O, K)	32	578	37	549	26	528	3	508	2	~
Kipras	38	518	0	~	45	485	12	458	5	451
Kolumbija	16	462	4	453	14	443	14	428	51	403
Kuveitas	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Latvija	26	577	34	546	35	532	5	505	0	~
LIETUVA	29	572	30	547	40	524	1	~	0	~
Makedonija	11	487	14	524	26	468	26	466	23	397
Moldova	19	532	10	503	64	484	4	465	3	469
Marokas	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Naujoji Zelandija	37	571	22	543	34	514	4	474	3	487
Nyderlandai	12	592	28	580	14	570	45	544	1	~
Norvegija	53	522	0	~	44	484	3	442	0	~
Prancūzija	23	571	16	548	20	530	31	505	9	498
Rumunija	11	576	5	545	64	514	15	483	4	474
Rusija	27	549	42	525	27	515	4	502	0	~
Singapūras	20	590	21	552	45	520	0	~	14	470
Slovakija	19	556	6	544	69	516	4	465	1	~
Slovėnija	25	537	0	~	65	498	9	460	1	~
Škotija	27	581	29	540	19	536	19	525	6	478
Švedija	35	583	23	564	36	552	6	525	0	~
Turkija	12	512	23	474	0	~	65	437	0	~
Vengrija	30	582	3	545	57	538	8	492	1	~
Vokietija	27	575	36	542	23	546	12	501	2	~
Tarptautinis vidurkis	23	549	15	531	36	511	17	480	9	452

Pagal atsakymus į Tėvų Anketas.

3.4. lentelėje pateikti apibendrinti mokyklos direktorių atsakymai į klausimą, kiek procentų jų mokyklos moksleivių, jų manymu, yra iš nepasiturinčių šeimų. Aišku, tai apytiksliai įvertinimai, tačiau jie gana ryškiai atspindi tam tikras tendencijas. Tų mokyklų, kurių direktoriai atsakė, kad jų mokykloje yra nedaug moksleivių iš nepasiturinčių šeimų, moksleivių rezultatų vidurkiai buvo daug aukštesni nei atsakiusiųjų, jog turi daug moksleivių iš nepasiturinčių šeimų. Lietuvoje šis skirtumas siekia 50 skalės taškų, o kai kuriose šalyse yra didesnis nei 70 ir net iki 89 skalės taškų – tai daugiau nei skirtumas tarp geriausiai pasirodžiusios Švedijos bendrojo rezultato ir tarptautinio vidurkio.

3.4. lentelė. Moksleivių iš nepasiturinčių šeimų dalis.

Šalys	0-10% iš nepasiturinčių šeimų		11-25% iš nepasiturinčių šeimų		26-50% iš nepasiturinčių šeimų		Daugiau nei 50% iš nepasiturinčių šeimų	
	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis
Anglija	34	578	34	557	18	532	13	511
Argentina	8	418	8	476	18	437	66	403
Belizas	8	355	24	339	30	333	39	301
Bulgarija	18	582	23	571	29	552	31	516
Čekija	30	548	25	534	28	531	16	532
Graikija	23	549	14	521	20	514	42	517
Honkongas	27	536	20	528	28	533	25	518
Iranas	25	457	10	439	22	411	43	385
Islandija	89	514	9	499	2	~	0	~
Italija	56	547	30	536	12	523	3	529
Izraelis	22	561	29	508	32	486	17	472
Jungtinės Valstijos	25	578	20	565	19	548	36	505
Kanada (O, K)	48	556	28	541	13	530	11	515
Kipras	47	503	29	496	16	478	9	480
Kolumbija	10	480	5	440	14	449	71	407
Kuveitas	67	400	22	399	5	386	7	403
Latvija	12	562	50	548	23	534	16	525
LIETUVA	16	574	36	547	32	535	16	523
Makedonija	13	476	18	456	31	438	37	424
Moldova	17	500	26	490	26	480	31	494
Marokas	9	345	7	329	23	320	61	357
Naujoji Zelandija	46	552	24	540	12	507	18	478
Nyderlandai	59	560	25	554	8	547	8	517
Norvegija	85	500	12	496	3	495	0	~
Prancūzija	54	537	23	532	13	505	10	476
Rumunija	6	501	17	529	35	518	42	502
Rusija	22	533	28	524	30	530	20	525
Singapūras	66	541	20	487	10	523	3	495
Slovakija	18	531	29	521	31	518	22	503
Slovėnija	34	504	50	501	15	497	1	~
Škotija	38	557	25	524	16	509	21	494
Švedija	46	567	32	562	13	558	9	527
Turkija	5	508	14	495	21	448	60	434
Vengrija	23	566	41	550	29	527	7	522
Vokietija	46	547	37	543	13	515	4	504
Tarptautinis vidurkis	33	518	24	505	20	493	23	478

Pagal atsakymus į Mokyklos Anketas.

3.5. lentelė sieja moksleivių rezultatus su tuo, kiek laiko tėvai dirba – ar jie dirba visą etatą, pusę etato, ar visai nedirba. Čia skirtumai ne tokie ryškūs, tačiau pakankamai žymūs. Tačiau ir vėl vien tik iš šios informacijos sunku daryti išvadas, kas čia veikia labiausiai – socioekonominė padėtis, tai, kiek laiko tėvai praleidžia su savo vaikais, ar dar kokie nors faktoriai (pavyzdžiui, tai, kad motina nedirba, gali reikšti ir blogesnę ekonominę situaciją – kaip turbūt ir yra dauguma atvejų Lietuvoje, tačiau gali reikšti ir labai gerą situaciją – vyras uždirba tiek, kad žmonai nereikia dirbti, ji daug laiko praleidžia su vaikais ir t. t.).

3.5. lentelė. Tėvų užimtumas darbe.

Šalys	Abu tėvai dirba visą etatą		Vienas iš tėvų dirba visą etatą		Abu tėvai dirba mažiau nei visą etatą		Kitos situacijos	
	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis
Anglija	26	579	65	578	2	~	6	516
Argentina	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx
Belizas	21	385	57	328	5	285	17	305
Bulgarija	41	579	33	556	22	512	4	541
Čekija	60	543	34	544	2	~	5	536
Graikija	40	546	48	520	6	492	5	530
Honkongas	29	535	55	531	4	524	12	529
Iranas	8	414	50	438	7	405	34	399
Islandija	48	522	49	515	1	~	2	~
Italija	32	558	54	543	4	514	10	533
Izraelis	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx
Jungtinės Valstijos	–	–	–	–	–	–	–	–
Kanada (O, K)	50	553	45	552	1	~	3	524
Kipras	43	508	46	490	3	456	7	492
Kolumbija	15	445	51	437	15	419	19	412
Kuveitas	16	422	50	402	16	413	18	384
Latvija	37	560	47	546	7	517	10	546
LIETUVA	36	559	42	547	9	517	13	528
Makedonija	29	503	35	454	25	441	12	456
Moldova	16	517	28	508	45	481	12	492
Marokas	–	–	–	–	–	–	–	–
Naujoji Zelandija	29	538	62	548	3	504	7	507
Nyderlandai	6	549	83	566	4	580	8	551
Norvegija	42	511	53	501	1	~	4	497
Prancūzija	37	531	54	533	2	~	7	515
Rumunija	32	538	36	523	18	483	14	500
Rusija	45	534	45	528	6	508	5	525
Singapūras	35	552	58	528	1	~	6	506
Slovakija	58	533	31	519	7	480	4	491
Slovėnija	70	512	26	489	2	~	2	~
Škotija	31	548	61	550	2	~	7	501
Švedija	42	569	53	565	2	~	3	545
Turkija	8	487	52	459	4	435	36	451
Vengrija	53	556	38	547	3	505	6	518
Vokietija	16	540	73	550	1	~	10	526
Tarptautinis vidurkis	34	523	49	513	7	474	10	495

Pagal atsakymus į Tėvų Anketas.

3.3. Su skaitymu / mokymu(si) susijusi veikla

3.6. lentelėje pateikti moksleivių rezultatai, susiję su ankstyvosios skaitymo veiklos namuose (ASVN) indeksu. Šis indeksas buvo skaičiuojamas pagal tėvų atsakymus į klausimus, kaip dažnai, prieš vaikui pradėdant lankyti mokyklą, jie ar kas nors kitas namuose darydavo šiuos dalykus su vaiku: skaitydavo knygas, pasakodavo pasakas, dainuodavo dainas, žaisdavo abėcėlinius žaidimus (pavyzdžiui, kaladėlėmis su raidėmis), žaisdavo žodžių žaidimus, rašydavo raides arba žodžius, garsiai perskaitydavo ženklus ir užrašus. Vidurkis buvo skaičiuojamas pagal atsakymus į šiuos 6 klausimus 3 taškų skalėje (niekada arba beveik niekada – 1, kartais – 2, dažnai – 3 taškai). Aukštas ASVN reiškia vidurkį nuo 2,33 iki 3 taškų; vidutinis – vidurkį tarp 1,67 ir 2,33, o žemas – vidurkį tarp 1 ir 1,67. Šalys išvardytos moksleivių su aukštu ASVN indeksu dalies mažėjimo tvarka. Lietuvoje apie pusę moksleivių turėjo aukštą ASVN, labai panašų į tarptautinį vidurkį. Skirtumas tarp moksleivių su aukštu ir žemu ASVN rezultatų vėlgi aiškus ir lengvai interpretuojamas.

3.6. lentelė. Ankstyvosios skaitymo veiklos namuose (ASVN) indeksas.

Šalys	Aukštas ASVN		Vidutinis ASVN		Žemas ASVN		Moksleivių su aukštu ASVN dalis
	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	
Anglija	83	578	14	546	3	513	○
Škotija	82	546	16	529	2	~	○
Naujoji Zelandija	68	551	26	515	6	475	○
Kanada (O, K)	67	559	27	535	6	526	○
Rusija	66	536	27	514	7	507	○
Italija	62	551	30	536	8	524	○
Slovakija	62	525	32	514	5	502	○
Bulgarija	62	569	25	541	12	503	○
Makedonija	62	460	31	433	7	432	○
Vengrija	61	554	32	533	7	528	○
Latvija	58	555	34	539	8	529	○
Slovėnija	57	515	37	490	6	479	○
Kipras	57	506	33	478	9	460	○
Graikija	57	540	33	514	11	493	○
Prancūzija	56	537	34	521	9	505	○
Nyderlandai	55	566	37	561	8	555	○
Rumunija	55	527	31	505	15	485	○
Islandija	53	529	39	506	8	492	○
Čekija	52	548	41	535	8	517	○
Argentina	50	447	35	418	16	400	○
LIETUVA	48	553	39	540	13	528	○
Norvegija	47	518	41	493	13	474	○
Vokietija	43	550	43	542	14	526	○
Moldova	42	511	39	486	19	469	○
Švedija	41	572	45	561	14	548	○
Belizas	40	364	38	320	22	289	○
Kolumbija	40	435	39	426	21	410	○
Singapūras	37	556	41	526	21	498	○
Kuveitas	30	418	48	400	22	381	○
Turkija	26	474	39	450	35	435	○
Iranas	18	455	35	425	47	391	○
Honkongas	16	544	54	531	30	528	○
Izraelis	x	x	x	x	x	x	
Marokas	–	–	–	–	–	–	
Jungtinės Valstijos	–	–	–	–	–	–	
Tarptautinis vidurkis	52	520	35	499	13	481	○

Pagal atsakymus į Tėvų Anketas.

3.7. lentelė – taip pat apie su skaitymu susijusią veiklą, tik šįkart buvo klausiama, ar namuose kalbama apie tai, ką vaikas skaito. Rezultatus galima vertinti labai prieštarinčiai. Geriausias rezultatų vidurkis tų vaikų, su kuriais kalbama retai (vieną arba du kartus per mėnesį), kiek blogesnis tų, su kuriais niekada nekalbama, tačiau blogiausias tų, su kuriais kalbama labai dažnai. Greičiausiai čia „susidūrė“ keli skirtingi faktoriai: jei apie tai, ką vaikas skaito, namuose kalbama labai dažnai, greičiausiai tai reiškia, kad vaikui nelabai sekasi skaityti. Taigi dažnas kalbėjimas yra ne prastų skaitymo rezultatų priežastis, o pasekmė. Kuo geriau vaikas skaito, tuo, matyt, mažesnis poreikis yra tėvams su vaikais ta tema kalbėti. Vis dėlto, jei apie skaitymą visiškai nekalbama (matyt, tai reiškia tėvų domėjimosi vaiko pasiekimais stoką, tokių moksleivių nėra daug – vos 6 proc.), vidutiniai rezultatai vėl smukteli.

3.7. lentelė. Tėvai kalbasi su vaiku apie tai, ką vaikas skaito.

Šalys	Kas dieną arba beveik kas dieną		Vieną arba du kartus per savaitę		Vieną arba du kartus per mėnesį		Niekada arba beveik niekada	
	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis
Anglija	30	572	54	571	14	574	3	554
Argentina	43	432	34	433	12	430	11	406
Belizas	36	341	38	336	15	320	11	287
Bulgarija	48	560	34	557	11	547	7	496
Čekija	14	535	48	541	31	543	7	527
Graikija	65	522	25	534	6	532	4	526
Honkongas	14	534	33	532	33	528	20	526
Iranas	32	429	33	423	19	396	16	391
Islandija	39	510	44	521	14	524	4	511
Italija	21	552	53	544	15	549	10	526
Izraelis	x	x	x	x	x	x	x	x
Jungtinės Valstijos	–	–	–	–	–	–	–	–
Kanada (O. K)	29	556	49	549	18	547	4	534
Kipras	38	493	42	496	15	491	4	462
Kolumbija	36	425	38	423	15	435	11	420
Kuveitas	50	403	30	403	11	404	8	379
Latvija	31	542	44	550	18	550	7	538
LIETUVA	30	532	41	544	22	559	6	547
Makedonija	67	447	26	455	5	461	3	450
Moldova	38	499	43	493	12	489	7	465
Marokas	–	–	–	–	–	–	–	–
Naujoji Zelandija	29	536	49	544	18	531	4	495
Nyderlandai	18	561	44	565	28	564	10	559
Norvegija	23	488	49	505	23	512	5	504
Prancūzija	31	528	47	530	16	531	6	503
Rumunija	45	517	36	516	12	515	7	470
Rusija	48	528	36	532	11	526	5	515
Singapūras	22	536	39	532	26	532	13	514
Slovakija	30	513	47	522	18	530	5	518
Slovėnija	27	500	52	501	18	514	3	516
Škotija	31	541	53	542	13	555	3	506
Švedija	20	561	49	563	24	567	6	563
Turkija	38	464	35	451	14	443	13	422
Vengrija	36	541	46	547	15	554	3	533
Vokietija	17	539	45	546	27	546	11	531
Tarptautinis vidurkis	34	507	42	510	17	509	7	490

Pagal atsakymus į Tėvų Anketas.

Dar labiau moksleivių rezultatai priklauso nuo tėvų požiūrio į skaitymą (labai panašius rezultatus matysime, nagrinėdami pačių moksleivių požiūrį į skaitymą). Šie duomenys pateikti 3.8. lentelėje, tėvų požiūrį į skaitymą apibūdina apskaičiuotas TPS indeksas. Lietuvoje žemas TPS buvo vėl tik 6 proc. tėvų.

3.8. lentelė. Tėvų požiūrio į skaitymą (TPS) indeksas.

Šalys	Aukštas TPS		Vidutinis TPS		Žemas TPS		Moksleivių su aukštu TPS dalis
	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	
Vengrija	74	556	23	518	3	509	○
Norvegija	73	512	23	481	4	470	○
Švedija	71	571	24	547	5	536	○
Škotija	69	554	24	520	7	511	○
Anglija	69	586	26	543	6	535	○
Islandija	67	522	30	510	3	489	○
Slovakija	65	533	32	503	3	483	○
Naujoji Zelandija	65	559	30	501	5	488	○
Čekija	64	551	32	528	4	515	○
Kanada (O, K)	64	561	32	534	4	525	○
Graikija	64	539	31	505	6	505	○
Nyderlandai	62	571	33	553	5	537	○
Slovenija	61	516	37	487	2	~	○
Kipras	57	507	38	477	5	466	○
Italija	56	560	37	527	7	523	○
Vokietija	55	559	35	528	10	519	○
Bulgarija	54	574	37	538	9	497	○
Prancūzija	53	545	43	512	4	497	○
Rusija	51	536	45	522	5	516	○
Makedonija	49	479	48	426	3	420	○
Latvija	48	560	50	537	3	532	○
Iranas	43	438	52	402	5	373	○
LIETUVA	42	558	52	537	6	528	○
Belizas	41	358	52	309	7	315	○
Kolumbija	41	443	52	414	7	428	○
Singapūras	40	553	54	517	6	517	○
Rumunija	34	542	55	501	11	492	○
Kuveitas	34	413	61	396	5	388	○
Argentina	33	462	62	417	5	410	○
Turkija	29	483	63	440	7	436	○
Honkongas	29	539	65	527	6	526	○
Moldova	29	516	63	487	8	463	○
Izraelis	x	x	x	x	x	x	
Marokas	-	-	-	-	-	-	
Jungtinės Valstijos	-	-	-	-	-	-	
Tarptautinis vidurkis	53	524	42	492	5	482	○

Pagal atsakymus į Tėvų Anketas.

0 25 50 75 100

Galiausiai, kalbėdami apie tai, ką moksleiviai veikia namuose, truputį užsiminsime apie laiką, kurį jie praleidžia prie televizoriaus – šie duomenys pateikti 3.9. lentelėje. Matome, kad geriausi rezultatai – tų moksleivių, kurie prie televizoriaus įprastą darbo dieną praleidžia nuo 1 iki 3 val. Jei praleidžiama daugiau laiko, rezultatų vidurkis krenta, tačiau jei prie televizoriaus praleidžiama visai mažai laiko (mažiau nei 1 val.), vidutiniai rezultatai dar blogesni. Ir vėl nėra aišku, ką parodo prie TV ekrano praleistas laikas: domėjimasi tuo, kas vyksta, socioekonominę padėtį, kitokį vaiko užimtumą ar dar ką nors – be gilesnės analizės sunku pasakyti.

3.9. lentelė. Kiek laiko moksleiviai praleidžia prie televizoriaus įprastą darbo dieną.

Šalys	Ne daugiau kaip 1 valandą		Nuo 1 iki 3 valandų		Nuo 3 iki 5 valandų		5 ir daugiau valandų		Vidutinis valandų skaičius per dieną
	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	
Anglija	27	544	36	569	17	569	20	522	2,6
Argentina	37	423	21	436	17	422	25	427	2,6
Belizas	59	337	15	314	9	302	16	331	1,8
Bulgarija	30	542	38	564	18	552	15	542	2,4
Čekija	30	539	44	545	14	538	12	502	2,2
Graikija	59	527	29	532	6	518	6	482	1,4
Honkongas	39	513	37	541	16	538	9	530	2,0
Iranas	56	413	22	420	11	415	10	411	1,7
Islandija	62	514	28	523	5	511	4	476	1,2
Italija	58	539	28	554	7	534	7	507	1,5
Izraelis	32	479	29	530	14	529	25	521	2,6
Jungtinės Valstijos	41	541	30	564	11	559	18	502	2,2
Kanada (O, K)	44	541	32	558	11	545	13	522	2,0
Kipras	45	495	29	502	12	500	13	477	2,0
Kolumbija	49	415	21	440	13	427	17	431	2,0
Kuveitas	51	404	30	399	10	395	9	396	1,7
Latvija	27	537	42	556	17	553	15	520	2,4
LIETUVA	35	525	36	562	18	546	12	541	2,2
Makedonija	48	440	34	467	10	430	8	422	1,7
Moldova	37	480	34	506	16	494	14	492	2,2
Marokas	56	358	24	342	9	336	11	346	1,6
Naujoji Zelandija	40	533	32	551	12	506	16	500	2,1
Nyderlandai	26	558	44	565	16	547	14	526	2,4
Norvegija	52	498	34	505	8	507	5	473	1,5
Prancūzija	47	530	37	531	7	515	8	487	1,7
Rumunija	36	498	38	527	16	527	10	500	2,1
Rusija	50	526	31	536	12	528	7	513	1,7
Singapūras	47	523	33	546	10	530	10	492	1,8
Slovakija	21	510	41	529	21	523	17	502	2,7
Slovėnija	39	501	40	510	10	505	11	474	2,0
Škotija	38	521	32	545	13	539	17	505	2,3
Švedija	23	564	55	566	15	556	7	527	2,2
Turkija	60	450	25	455	8	445	6	430	1,4
Vengrija	42	546	32	554	14	539	12	514	2,0
Vokietija	52	541	33	546	8	533	7	513	1,6
Tarptautinis vidurkis	43	497	33	511	12	500	12	482	2,0

Pagal atsakymus į Moksleivio Anketas.

4. Mokyklos įtaka moksleivių skaitymo gebėjimams

Nagrindėdami namų įtaką moksleivių skaitymo pasiekimams, aiškiai matėme gana lengvai paaiškinamą ryšį tarp namų socioekonominės aplinkos, tėvų išsilavinimo ir kitų aspektų bei to, kaip gerai vaikai skaito. Tačiau natūralu, kad švietimo bendruomenei įdomiausia yra sužinoti, kokią įtaką moksleivių gebėjimams turi įvairūs faktoriai, susiję su mokykla – mokytojų pasirengimas, naudojami mokymo metodai, bendra mokyklos aplinka ar atmosfera. Deja, šiuo atveju tokių aiškių visuotinių tendencijų Lietuvoje nebuvo pastebėta. Pirminę analizę komplikuoja ir tai, kad neretai yra sunku atskirti, kur vienas ar kitas faktorius yra rezultatų priežastis, o kur – jų pasekmė. Bandysime trumpai apžvelgti kai kuriuos su mokykla susijusius faktorius.

4.1. Bendrieji su mokykla susiję faktoriai

4.1. lentelėje pateikti duomenys, kokio amžiaus moksleiviai pradėjo lankyti mokyklą. Matome, kad Lietuvoje trys ketvirtadaliai moksleivių (tyrimo metu buvusių ketvirtokais) pradėjo lankyti mokyklą 7 metų, 23 proc. – 6 metų, keli – 8 metų ar vyresni. Jokio skirtumo tarp moksleivių, pradėjusių lankyti mokyklą 6 ir 7 metų, rezultatų vidurkių Lietuvoje (panašiai ir Latvijoje) nėra. Kur kas mažesni rezultatų vidurki turi tik tie moksleiviai, kurie pradėjo mokyklą lankyti vėliau nei kiti. Tai yra visiškai suprantama – matyt, buvo priežasčių, dėl kurių jie nepradėjo lankyti mokyklos laiku. Tuo, kad tiek daug moksleivių į mokyklą eina 7 metų, o ne jaunesni, Lietuva išsiskiria iš daugumos tyrime dalyvavusių šalių. Panašų ar aukštesnį 7-mečių pirmokų procentą turi tik mūsų kaimynai latviai, bulgarai, moldavai, rumunai ir slovėnai, truputį žemesnį – Rusija bei Makedonija. Gana aiški šalių grupė.

4.2. lentelėje pateiktas vidutinių rezultatų skirtumas tarp moksleivių iš skirtingo tipo vietovėse esančių mokyklų akivaizdus.

Įdomesnis yra ne toks objektyvus faktorius – mokyklos atmosferos, direktoriaus manymu, (MAD) indeksas, paremtas atsakymais į įvairius klausimus. Šie rezultatai pateikti 4.3. lentelėje, šalys išdėstytos aukšto MAD indekso dalies mažėjimo tvarka. Matome, kad Lietuva yra lentelės apačioje, taigi tik apie 12 proc. moksleivių mokosi mokyklose, kurių direktoriai mokyklos atmosferą vertina labai gerai. Absoliuti dauguma mokosi tokiose, kur, direktorių manymu, atmosfera yra vidutiniška, tačiau visiškai nebuvo direktorių, kurie ją vertintų labai blogai. Skirtumas tarp vidutinių skirtingai vertintų mokyklų moksleivių skaitymo rezultatų egzistuoja, tačiau nėra labai didelis.

Kiek sudėtingiau vertinti duomenis, susijusius su tuo, ar moksleiviai sutinka su teiginiu, kad jaučiasi saugūs mokykloje – žr. 4.4. lentelę. Džiugu, kad dauguma moksleivių jaučiasi saugūs, tačiau palyginimas su skaitymo rezultatais gana įdomus. Geriausi vidutiniai skaitymo rezultatai tų moksleivių, kurie iš dalies sutinka arba iš dalies nesutinka su teiginiu, kiek blogesni – tų moksleivių, kurie sako, kad jaučiasi visiškai saugūs, ir nenuostabu, kad blogiausi tų, kurie visiškai nesutinka su tuo, kad jie mokykloje jaučiasi saugūs. Panaši tendencija matoma ir tarptautiniu lygiu. Būna tik spėlioti, kodėl tų moksleivių, kurie sako, jog jaučiasi visiškai saugūs mokykloje, rezultatai nėra tokie geri, kaip tų, kurie tik iš dalies sutinka su šiuo teiginiu.

Sunku interpretuoti ir skaitymo rezultatų priklausomybę nuo klasės dydžio – žr. 4.5. lentelę. Atrodytų akivaizdu, kad, augant klasės dydžiui, moksleiviams turėtų būti sunkiau mokytis, o mokytojams – mokyti, tačiau, jei pažvelgsime į rezultatus, pamatysime, jog moksleivių, kurie mokosi didesnėse klasėse, rezultatų vidurkis yra aukštesnis nei tų, kurie mokosi mažesnėse. Sunku paaiškinti tokį netikėtą rezultatą. Vis dėlto tai greičiausiai priklauso ne tiek nuo klasės dydžio, o nuo kitų, už klasės dydžio „pasislėpusių“ faktorių – turbūt mažesnės klasės yra mažų miestelių ir kaimų mokyklose, kur didesnę įtaką skaitymo pasiekimams turi kiti dalykai: socioekonominė padėtis, mokytojų pasirengimas ir t. t.

4.1. lentelė. Kokio amžiaus moksleiviai pradėjo lankyti mokyklą?

Šalys	5 metų ar jaunesni		6 metų		7 metų		8 metų ar vyresni	
	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis
Anglija	93	572	6	559	1	~	0	~
Argentina	20	436	74	430	6	383	1	~
Belizas	83	328	13	346	3	303	2	~
Bulgarija	0	~	12	547	84	556	4	516
Čekija	1	~	63	542	35	538	1	~
Graikija	4	518	76	532	19	500	1	~
Honkongas	7	518	74	530	13	533	5	525
Iranas	1	~	40	413	57	416	2	~
Islandija	10	519	89	517	1	~	0	~
Italija	17	531	80	545	3	528	0	~
Izraelis	x	x	x	x	x	x	x	x
Jungtinės Valstijos	–	–	–	–	–	–	–	–
Kanada (O, K)	34	542	63	555	3	542	0	~
Kipras	19	480	78	496	2	~	0	~
Kolumbija	39	427	44	431	14	411	4	402
Kuveitas	–	–	–	–	–	–	–	–
Latvija	0	~	21	546	74	547	5	520
LIETUVA	1	~	23	546	73	545	3	497
Makedonija	2	~	30	461	66	445	2	~
Moldova	0	~	19	501	76	492	4	470
Marokas	–	–	–	–	–	–	–	–
Naujoji Zelandija	97	537	2	~	1	~	0	~
Nyderlandai	14	567	78	565	8	544	0	~
Norvegija	20	485	78	507	3	474	0	~
Prancūzija	14	522	82	529	4	501	0	~
Rumunija	1	~	12	517	82	514	5	492
Rusija	1	~	26	531	68	528	4	517
Singapūras	2	~	39	538	58	526	1	~
Slovakija	2	~	70	521	27	516	0	~
Slovėnija	0	~	18	494	80	506	2	~
Škotija	98	543	2	~	0	~	0	~
Švedija	–	–	–	–	–	–	–	–
Turkija	2	~	27	451	64	452	7	430
Vengrija	0	~	35	548	63	545	2	~
Vokietija	2	~	68	546	30	537	0	~
Tarptautinis vidurkis	19	502	44	511	35	498	2	~

Pagal atsakymus | Tėvų Anketas.

4.2. lentelė. Kokio tipo vietovėje yra mokykla?

Šalys	Miesto tipo		Priemiesčio		Kaimo	
	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis
Argentina	75	427	19	395	5	412
Belizas	38	361	15	318	48	296
Bulgarija	64	566	12	542	24	516
Kanada (O, K)	40	540	39	552	21	536
Kolumbija	70	435	2	~	29	388
Kipras	44	502	25	497	30	482
Čekija	55	540	17	537	28	529
Anglija	48	542	32	557	21	574
Prancūzija	36	525	29	523	35	527
Vokietija	33	523	22	546	45	547
Graikija	–	–	–	–	–	–
Honkongas	52	533	46	526	2	~
Vengrija	28	566	36	546	36	526
Islandija	36	519	43	511	21	499
Iranas	48	444	9	413	43	375
Izraelis	52	525	22	531	27	461
Italija	76	543	14	537	10	529
Kuveitas	18	399	79	399	3	426
Latvija	44	559	18	551	37	523
LIETUVA	71	552	6	542	23	515
Makedonija	57	472	15	462	28	387
Moldova	28	515	14	494	59	480
Marokas	41	354	21	323	39	352
Nyderlandai	31	541	22	562	47	558
Naujoji Zelandija	38	533	40	522	23	540
Norvegija	19	505	26	511	56	492
Rumunija	50	526	4	473	45	499
Rusija	55	539	3	553	43	512
Škotija	35	517	39	538	26	534
Singapūras	100	528	0	~	0	~
Slovakija	50	531	10	522	40	501
Slovėnija	39	509	27	499	34	495
Švedija	15	567	66	560	18	560
Turkija	36	464	39	455	25	423
Jungtinės Valstijos	32	519	35	572	33	537
Tarptautinis vidurkis	46	507	25	502	29	485

Pagal atsakymus į Mokyklos Anketas.

4.3. lentelė. Mokyklos atmosferos, direktoriaus nuomone, (MAD) indeksas

Šalys	Aukštas MAD		Vidutinis MAD		Žemas MAD		Moksleivių su aukštu MAD dalis
	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	
Islandija	77	514	23	504	0	~	○
Norvegija	72	505	28	486	0	~	○
Kipras	66	499	34	487	0	~	○
Naujoji Zelandija	63	541	36	511	0	~	○
Škotija	63	537	37	509	0	~	○
Jungtinės Valstijos	62	557	37	523	1	~	○
Singapūras	59	536	41	517	0	~	○
Graikija	57	535	42	509	1	~	○
Kanada (O, K)	57	552	42	534	1	~	○
Švedija	56	566	44	554	0	~	○
Argentina	51	439	49	396	0	~	○
Honkongas	47	532	53	526	0	~	○
Iranas	45	433	52	399	3	370	○
Prancūzija	41	536	58	519	1	~	○
Rumunija	33	533	67	502	0	~	○
Kuveitas	33	405	63	404	4	305	○
Makedonija	27	462	71	433	1	~	○
Kolumbija	27	437	69	420	4	362	○
Moldova	27	505	73	486	0	~	○
Slovėnija	24	506	76	500	0	~	○
Vokietija	24	555	76	534	0	~	○
Nyderlandai	21	566	79	550	0	~	○
Belizas	21	347	74	320	5	325	○
Rusija	20	539	80	525	0	~	○
Italija	19	544	80	540	1	~	○
Vengrija	19	560	80	542	1	~	○
Turkija	18	477	68	447	13	425	○
Bulgarija	15	580	73	551	12	505	○
Marokas	13	382	78	346	9	329	○
LIETUVA	12	553	88	542	0	~	○
Slovakija	10	528	87	518	3	484	○
Latvija	8	569	90	542	1	~	○
Čekija	6	536	89	538	5	532	○
Anglija	–	–	–	–	–	–	
Izraelis	–	–	–	–	–	–	
Tarptautinis vidurkis	36	511	62	491	2	~	○

Pagal atsakymus į Mokyklos Anketas.

0 25 50 75 100

4.4. lentelė. Ar moksleiviai jaučiasi saugūs mokykloje?

Šalys	Visiškai sutinka		Iš dalies sutinka		Iš dalies nesutinka		Visiškai nesutinka	
	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis
Argentina	73	431	21	442	2	~	3	409
Belizas	68	342	19	311	5	272	7	304
Bulgarija	71	549	22	570	4	548	3	535
Kanada (O, K)	60	545	27	551	8	545	5	513
Kolumbija	91	424	7	419	2	~	1	~
Kipras	66	492	23	513	6	505	5	468
Čekija	48	526	38	554	9	545	5	509
Anglija	–	–	–	–	–	–	–	–
Prancūzija	43	516	42	537	10	532	4	510
Vokietija	43	537	39	549	11	544	7	516
Graikija	79	523	16	535	3	532	2	~
Honkongas	56	529	29	532	9	531	6	508
Vengrija	66	542	23	551	6	552	5	533
Islandija	44	509	39	525	11	515	6	483
Iranas	74	424	18	395	4	382	4	366
Izraelis	68	505	22	528	5	518	5	484
Italija	50	537	36	551	11	538	3	507
Kuveitas	80	403	13	395	3	371	3	396
Latvija	59	544	30	546	8	552	3	533
LIETUVA	48	535	38	557	9	547	5	520
Makedonija	87	449	9	432	2	~	2	~
Moldova	62	498	18	485	6	470	14	487
Marokas	79	358	15	336	3	315	3	311
Nyderlandai	47	552	38	561	10	553	6	534
Naujoji Zelandija	62	526	29	545	7	531	3	493
Norvegija	72	503	21	502	5	479	2	~
Rumunija	82	512	13	518	3	534	2	~
Rusija	69	526	21	538	6	528	4	510
Škotija	66	526	25	548	5	534	4	462
Singapūras	61	528	28	536	7	524	4	502
Slovakija	48	505	39	535	8	535	5	497
Slovėnija	62	495	29	518	4	525	5	478
Švedija	63	563	30	565	5	545	2	~
Turkija	77	456	19	434	2	~	2	~
Jungtinės Valstijos	64	545	23	553	7	540	6	479
Tarptautinis vidurkis	64	499	25	505	6	505	4	476

Pagal atsakymus į Moksleivio Anketas.

4.5. lentelė. Klasės dydis.

Šalys	Vidutinis klasės dydis	1-20 mokslėvių		21-30 mokslėvių		31 ar daugiau mokslėvių	
		Mokslėvių proc.	Rezultatų vidurkis	Mokslėvių proc.	Rezultatų vidurkis	Mokslėvių proc.	Rezultatų vidurkis
Anglija	29	9	560	48	542	43	567
Argentina	27	17	423	56	418	27	419
Belizas	28	15	326	41	333	44	314
Bulgarija	22	37	528	61	565	1	~
Čekija	23	27	531	68	539	6	539
Graikija	20	54	515	45	536	1	~
Honkongas	35	0	~	13	509	87	532
Iranas	28	23	380	39	411	38	438
Islandija	20	50	515	50	511	0	~
Italija	21	50	544	50	537	0	~
Izraelis	30	4	513	42	511	54	507
Jungtinės Valstijos	24	24	542	68	545	9	526
Kanada (O, K)	26	4	529	90	544	6	559
Kipras	25	15	477	76	495	9	510
Kolumbija	30	23	413	17	399	60	433
Kuveitas	30	1	~	58	402	41	399
Latvija	23	31	523	58	551	11	574
LIETUVA	22	35	528	64	550	1	~
Makedonija	26	16	398	59	447	26	459
Moldova	25	22	488	60	491	18	503
Marokas	31	16	334	31	377	53	328
Naujoji Zelandija	28	9	510	69	523	22	554
Nyderlandai	26	14	528	66	556	21	563
Norvegija	20	50	497	49	501	1	~
Prancūzija	24	17	521	82	526	1	~
Rumunija	22	34	504	55	511	11	539
Rusija	22	38	521	55	530	7	549
Singapūras	37	1	~	6	434	93	533
Slovakija	24	31	504	57	522	12	534
Slovėnija	21	42	494	58	507	0	~
Škotija	26	11	534	71	526	18	534
Švedija	24	25	554	67	564	8	563
Turkija	35	6	460	34	439	60	455
Vengrija	24	26	529	64	549	10	557
Vokietija	23	31	537	66	541	3	549
Tarptautinis vidurkis	26	23	492	54	499	23	501

Pagal atsakymus į Mokytojo Anketas.

4.2. Mokytojų pasirengimas ir naudojami mokymo metodai

Kaip buvo minėta, buvo tiriama ir moksleivius mokančių mokytojų pasirengimas, amžius, lytis, naudojami mokymo metodai ir t. t. Paminėsime tik kelis pavyzdžius.

4.6. lentelėje matome įdomų ryšį tarp mokytojų dalyvavimo kvalifikacijos kėlimo kursuose ir jų mokomų moksleivių rezultatų. Jokios aiškiai apčiuopiamos tendencijos nėra, nors vidutiniškai geresni rezultatai tų moksleivių, kurių mokytojai per praėjusius dvejus metus kvalifikacijos kėlimo kursuose dalyvavo mažiau nei 6 val. arba išvis nedalyvavo. Taip yra Lietuvoje. Latvijoje – atvirkščiai: daug laiko kvalifikacijos kursuose praleidusių mokytojų moksleivių rezultatai vidutiniškai geresni nei tų, kurie praleido labai mažai laiko arba išvis nedalyvavo. Tarptautiniu mastu jokios tendencijos nematyti – vidurkiai beveik vienodi. Aišku, iš Lietuvos rezultatų dar negalima daryti išvados, kad geriau kursuose nedalyvauti – mažai dalyvauti kursuose gali tiek tokie mokytojai, kuriems nelabai rūpi kelti kvalifikaciją, tiek ir tie, kurių kvalifikacija jau ir taip yra labai aukšta (galbūt jie patys tokius kursus veda). Norint aiškiau atsakyti turbūt reikalinga gilesnė analizė.

4.6. lentelė. Mokytojų dalyvavimas kvalifikacijos kėlimo kursuose.

Šalys	Dalis moksleivių, kurių mokytojai dalyvavo kvalifikacijos kėlimo kursuose per praėjusius dvejus metus									
	Daugiau nei 35 val.		16-35 val.		6-15 val.		Mažiau nei 6 val.		Nedalyvavo	
	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis
Anglija	8	577	17	534	29	557	36	554	11	562
Argentina	28	408	21	417	22	423	23	425	7	434
Belizas	15	338	8	315	29	308	20	336	28	328
Bulgarija	6	574	8	550	16	554	20	559	50	543
Čekija	6	531	8	532	23	540	28	540	35	535
Graikija	8	520	15	537	24	517	20	516	33	533
Honkongas	11	537	14	524	17	518	36	529	22	533
Iranas	18	405	12	428	6	446	6	424	58	408
Islandija	11	511	12	513	22	513	18	515	36	513
Italija	17	536	21	548	21	544	9	525	32	541
Izraelis	46	511	9	533	20	497	13	495	12	499
Jungtinės Valstijos	15	541	25	525	31	553	23	550	6	531
Kanada (O, K)	8	538	11	554	24	543	34	540	23	551
Kipras	1	~	8	493	23	495	37	502	30	485
Kolumbija	17	415	19	432	28	426	6	410	30	419
Kuveitas	7	391	9	411	18	403	16	407	50	395
Latvija	29	555	17	549	33	543	14	529	7	536
LIETUVA	9	542	15	535	35	539	26	552	15	547
Makedonija	14	456	4	448	30	445	21	441	31	436
Moldova	11	491	13	503	29	494	39	488	8	483
Marokas	5	346	11	341	23	347	27	328	35	356
Naujoji Zelandija	11	531	14	531	35	523	28	530	12	537
Nyderlandai	9	549	4	557	24	549	36	554	27	560
Norvegija	7	480	8	516	18	495	24	498	44	502
Prancūzija	4	512	4	527	7	522	22	523	64	527
Rumunija	21	510	18	534	24	521	11	511	25	491
Rusija	18	542	22	536	32	521	16	531	11	506
Singapūras	22	510	12	532	19	547	31	542	16	500
Slovakija	5	513	7	505	22	525	43	521	23	510
Slovėnija	12	500	25	505	34	503	13	492	15	502
Škotija	5	511	4	509	25	508	30	540	35	537
Švedija	11	554	7	557	20	562	26	568	36	560
Turkija	12	435	16	446	20	445	13	472	39	450
Vengrija	18	553	11	531	21	548	19	546	31	541
Vokietija	1	~	5	537	22	538	31	543	41	536
Tarptautinis vidurkis	13	498	12	501	24	500	23	501	28	498

4.7. lentelėje matome iš pirmo žvilgsnio keistus rezultatus, susijusius su naudojamais mokymo metodais. Moksleivių buvo klausiami įvairūs klausimai apie tai, kaip dažnai jie garsiai skaito klasėje: skaito visai klasei, grupei ir t. t. Matome, kad tų moksleivių, kurie tai daro labai dažnai, rezultatų vidurkis yra žemiausias, kuo rečiau tai daro – tuo vidurkis yra didesnis. Tačiau tų, kurie iš viso to nedaro, vidurkis vėl krenta. Atrodytų, paradoksalu, kad kuo daugiau vaikai garsiai skaito, tuo jų rezultatai yra blogesni (tai galioja ne tik Lietuvos atveju, bet ir tarptautiniu mastu), tačiau visai nekeista, jei sukeisime priežastį su pasekme vietomis – kuo blogiau moksleivis skaito, tuo dažniau, matyt, mokytojas prašo jo garsiai paskaityti. Vėlgi atminkime, kad kalbama apie ketvirtokus, kuriems tiesioginis mokymasis skaityti turėtų būti jau praeitas etapas.

4.7. lentelė. Moksleiviai garsiai skaito klasėje.

Šalys	Kas dieną arba beveik kas dieną		Kartą arba du kartus per savaitę		Kartą arba du kartus per mėnesį		Niekada arba beveik niekada	
	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis
Anglija	4	485	29	554	26	561	41	554
Argentina	45	417	31	441	11	444	12	432
Belizas	29	327	37	328	16	337	17	328
Bulgarija	34	546	42	559	17	554	7	547
Čekija	17	526	39	539	33	540	10	544
Graikija	30	504	42	529	16	550	11	538
Honkongas	3	503	16	528	20	535	61	529
Iranas	34	408	46	421	12	417	9	406
Islandija	5	477	28	517	28	522	38	511
Italija	26	522	42	543	18	553	14	556
Izraelis	26	485	35	515	17	524	22	533
Jungtinės Valstijos	9	518	30	545	20	554	40	541
Kanada (O, K)	9	517	30	546	21	549	40	548
Kipras	33	480	48	503	11	505	8	503
Kolumbija	47	410	34	433	10	443	8	453
Kuveitas	41	405	40	402	12	396	8	386
Latvija	21	530	41	547	22	553	16	552
LIETUVA	27	528	47	550	17	554	8	545
Makedonija	49	426	39	458	8	497	5	461
Marokas	51	346	39	356	7	348	3	352
Moldova	42	488	42	499	11	488	5	494
Naujoji Zelandija	4	464	26	520	22	540	47	539
Nyderlandai	3	517	16	549	20	558	61	557
Norvegija	7	461	32	501	24	504	36	503
Prancūzija	13	494	35	521	25	538	27	537
Rumunija	45	501	39	521	11	540	4	493
Rusija	31	518	43	531	19	541	7	534
Singapūras	8	485	26	520	21	538	44	538
Slovakija	33	499	42	525	18	536	7	535
Slovėnija	17	474	41	502	24	513	18	517
Škotija	8	506	44	530	28	540	20	519
Švedija	2	~	25	560	25	564	48	562
Turkija	29	440	42	454	18	459	11	449
Vengrija	17	531	38	545	19	547	27	549
Vokietija	7	511	25	534	23	546	45	545
Tarptautinis vidurkis	23	478	36	504	19	511	22	505

Pagal atsakymus į Moksleivio Anketas.

4.8. lentelėje matome dar įdomesnę situaciją, susijusią su moksleivių projektais apie tai, ką jie skaitė klasėje. Projektais čia vadinama tokia veikla: piešia ar daro meninį darbelį, susijusį su tuo, ką perskaitė; vaidina spektaklyje ar vaidinime apie tai, ką perskaitė, ir pan. Rezultatų vidurkiai gana aiškiai atvirkščiai proporcingi dažnumui. Pusė ketvirtokų sako, jog niekada nieko panašaus nėra darę – jų rezultatai geriausi. Tiems, kuriems atrodo, kad tokia veikla jie užsiima kasdien arba beveik kasdien, skaityti sekasi blogiausiai. Galbūt tai natūralu – sunku tikėtis, kad tokie projektai iš tiesų vyktų kasdien, tad jei moksleiviui taip atrodo, greičiausiai jis turi mokymosi problemų.

4.8. lentelė. Moksleiviai daro projektus, susijusius su tuo, ką skaitė klasėje.

Šalys	Kas dieną arba beveik kas dieną		Kartą arba du kartus per savaitę		Kartą arba du kartus per mėnesį		Niekada arba beveik niekada	
	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis
Anglija	4	469	11	509	25	542	61	570
Argentina	36	411	32	429	21	449	11	459
Belizas	21	318	34	325	29	331	16	349
Bulgarija	10	516	21	544	35	563	34	558
Čekija	3	499	11	512	30	532	56	547
Graikija	11	476	22	513	33	525	33	551
Honkongas	3	499	11	510	31	530	55	533
Iranas	12	394	28	404	29	423	31	425
Islandija	3	458	12	497	27	518	57	519
Italija	9	498	19	518	29	541	43	561
Izraelis	15	473	24	489	28	513	32	545
Jungtinės Valstijos	6	471	13	490	26	533	55	567
Kanada (O, K)	8	500	15	519	28	545	49	559
Kipras	20	466	31	488	31	506	18	526
Kolumbija	36	403	29	424	20	444	15	448
Kuveitas	12	398	23	399	27	407	38	398
Latvija	13	519	23	537	31	548	33	558
LIETUVA	4	480	23	525	23	546	50	559
Makedonija	29	402	33	444	29	477	9	495
Marokas	12	330	26	333	25	353	37	371
Moldova	13	477	31	494	38	500	18	486
Naujoji Zelandija	10	470	18	497	31	537	42	555
Nyderlandai	1	~	4	510	12	541	83	560
Norvegija	3	443	10	473	24	492	63	510
Prancūzija	6	483	16	500	30	524	48	542
Rumunija	6	446	16	488	30	516	48	527
Rusija	10	482	19	515	31	534	40	542
Singapūras	6	450	14	473	22	513	58	555
Slovakija	5	484	18	508	39	523	38	525
Slovėnija	9	449	20	480	34	508	36	523
Škotija	8	478	20	508	27	525	45	549
Švedija	1	~	8	539	24	556	68	566
Turkija	12	433	24	442	30	456	34	456
Vengrija	6	500	21	530	37	547	37	556
Vokietija	5	495	13	519	25	535	57	551
Tarptautinis vidurkis	11	457	20	482	28	504	41	517

Pagal atsakymus į Moksleivio Anketas.

Pateikdami šiuos pavyzdžius, nenorime padaryti išvadų apie konkrečius paminėtus mokymo metodus (skaitymą garsiai arba projektų darymą), o labiau atkreipti dėmesį į tai, kad interpretuodami bet kokių tyrimų rezultatus (ypač kai kalbame, kokie mokymo metodai yra veiksmingesni), turime būti gana atsargūs, nes „nuoga“ pradinė statistika be gilesnės analizės ir „sveiko proto“ kartais gali smarkiai apgauti.

Reikėtų dar pridurti, kad mokytojai gana gerai jaučia santykinį savo moksleivių skaitymo lygį – žr. 4.9. lentelę. Mokytojai buvo paprašyti įvertinti, koks, jų manymu, yra jų mokomos klasės daugumos moksleivių skaitymo lygis: aukštesnis nei vidutinis, vidutinis, žemesnis nei vidutinis ar labai įvairus. Matome, kad moksleivių rezultatai išties skiriasi. Beje, įdomu, kad tik keli mokytojai atsakė, jog daugumos jų moksleivių skaitymo lygis yra „žemesnis nei vidutinis“.

4.9. lentelė. Mokytojų požiūris į jų moksleivių skaitymo lygį.

Šalys	Aukštesnis nei vidutinis		Vidutinis		Žemesnis nei vidutinis		Labai įvairus	
	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis
Anglija	19	595	52	553	11	503	19	545
Argentina	4	473	47	430	14	386	34	410
Belizas	4	366	47	328	23	293	26	330
Bulgarija	45	573	41	535	5	496	9	539
Čekija	6	553	73	538	0	~	20	527
Graikija	49	539	27	513	2	~	22	509
Honkongas	8	557	62	537	15	499	15	508
Iranas	39	427	47	409	6	350	8	414
Islandija	26	523	45	512	1	~	28	507
Italija	8	539	82	543	2	~	8	519
Izraelis	18	504	54	522	6	437	22	504
Jungtinės Valstijos	6	594	64	556	17	490	13	524
Kanada (O, K)	3	580	59	550	16	524	22	541
Kipras	47	506	41	482	1	~	12	490
Kolumbija	5	431	46	423	12	406	37	426
Kuveitas	21	406	57	407	6	398	15	367
Latvija	34	557	39	540	0	~	26	537
LIETUVA	23	560	39	536	2	~	36	542
Makedonija	17	444	81	446	1	~	1	~
Marokas	20	359	51	351	13	294	16	348
Moldova	12	501	76	495	8	470	4	486
Naujoji Zelandija	30	562	46	514	5	489	19	517
Nyderlandai	16	568	61	556	6	520	17	546
Norvegija	9	520	72	498	1	~	19	494
Prancūzija	14	554	65	527	4	485	17	505
Rumunija	36	533	58	502	0	~	6	480
Rusija	16	540	52	529	2	~	30	522
Singapūras	20	609	61	528	12	424	7	476
Slovakija	12	542	71	519	1	~	17	500
Slovėnija	4	511	70	504	1	~	25	492
Škotija	10	573	65	526	4	481	22	524
Švedija	11	585	59	562	6	536	24	555
Turkija	40	471	43	439	5	402	12	431
Vengrija	2	~	72	548	2	~	24	532
Vokietija	14	561	51	543	7	504	29	533
Tarptautinis vidurkis	18	521	56	500	6	447	19	491

Pagal atsakymus į Mokytojo Anketas.

5. Moksleivių požiūris į skaitymą

Mokant bet kurio dalyko, svarbu ne tik įgytos žinios ar įgūdžiai, bet ir moksleivių nuostatos mokomojo dalyko atžvilgiu. Ne išimtis ir skaitymas. Todėl buvo įvairiais aspektais tiriamas ketvirtų klasių moksleivių požiūris į skaitymą ir jo įtaka moksleivių skaitymo rezultatams. Čia pateikiami tik keli pavyzdžiai.

5.1. lentelėje matome ryšį tarp moksleivių požiūrio į skaitymą (MPS) indekso (gauto pagal atsakymus į įvairius klausimus) ir jų skaitymo rezultatų – priklausomybė akivaizdi ir suprantama: moksleivių, turinčių aukštą MPS, rezultatų vidurkis geriausias, vidutinį – mažesnis, o žemą – dar mažesnis.

5.1. lentelė. Moksleivių požiūrio į skaitymą (MPS) indeksas.

Šalis	Aukštas MPS		Vidutinis MPS		Žemas MPS		Moksleivių su aukštu MPS dalis
	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	
Iranas	71	432	27	375	3	344	○
Moldova	65	506	33	470	2	~	○
Makedonija	62	480	37	395	1	~	○
Graikija	61	536	33	509	6	507	○
Rumunija	60	539	38	476	1	~	○
Bulgarija	60	573	36	524	4	510	○
Turkija	59	478	40	410	1	~	○
Slovėnija	59	523	35	475	6	469	○
Prancūzija	58	548	39	499	3	480	○
Kipras	57	513	37	471	7	486	○
Italija	56	555	38	524	6	523	○
Rusija	54	544	42	510	4	519	○
Kanada (O, K)	54	566	38	523	8	511	○
Švedija	54	581	39	542	7	520	○
Singapūras	54	561	42	490	5	506	○
Naujoji Zelandija	51	560	41	499	8	507	○
Vokietija	50	563	40	520	10	510	○
Vengrija	50	565	40	525	10	522	○
Honkongas	49	545	46	513	5	510	○
Kuveitas	49	419	47	385	4	371	○
Islandija	49	538	45	495	6	471	○
Marokas	48	383	49	323	3	319	○
Škotija	47	554	42	510	11	498	○
Kolumbija	47	445	50	405	3	433	○
LIETUVA	46	560	48	531	6	524	○
Izraelis	44	534	48	488	8	508	○
Anglija	44	584	43	531	13	521	○
Norvegija	44	529	47	481	9	460	○
Slovakija	44	540	50	504	6	495	○
Nyderlandai	43	575	42	543	15	528	○
Argentina	43	453	52	417	4	424	○
Latvija	43	566	49	530	8	528	○
Jungtinės Valstijos	42	569	44	528	13	513	○
Čekija	40	561	52	525	7	500	○
Belizas	33	372	62	310	5	311	○
Tarptautinis vidurkis	51	524	43	479	6	478	○

Pagal atsakymus į Moksleivio Anketas.

0 25 50 75 100

5.2. lentelėje palyginami mergaičių ir berniukų atsakymai: matome, kad daug daugiau mergaičių nei berniukų turi teigiamą nuostatą skaitymo atžvilgiu. Jų ir bendrieji rezultatai yra geresni. Neaišku, ar teigiamas požiūris daro gerą įtaką skaitymo pasiekimams, ar geri skaitymo gebėjimai formuoja teigiamą požiūrį, tačiau ryšys yra ryškus.

5.2. lentelė. Mergaičių ir berniukų požiūrio į skaitymą (MPS) indeksas.

Šalys	Aukštas MPS		Vidutinis MPS		Žemas MPS	
	Moksleivių proc.		Moksleivių proc.		Moksleivių proc.	
	Mergaitės	Berniukai	Mergaitės	Berniukai	Mergaitės	Berniukai
Anglija	53 ↑	35	39	47 ↑	8	18 ↑
Argentina	50 ↑	36	48	57 ↑	2	7 ↑
Belizas	36 ↑	29	60	64	4	6 ↑
Bulgarija	70 ↑	49	28	45 ↑	2	6 ↑
Čekija	49 ↑	33	47	57 ↑	4	10 ↑
Graikija	68 ↑	55	29	37 ↑	3	8 ↑
Honkongas	60 ↑	38	39	54 ↑	2	8 ↑
Iranas	74 ↑	67	24	30 ↑	2	3
Islandija	59 ↑	39	39	51 ↑	2	9 ↑
Italija	67 ↑	46	30	45 ↑	3	9 ↑
Izraelis	53 ↑	35	41	54 ↑	5	10 ↑
Jungtinės Valstijos	52 ↑	33	40	49 ↑	8	19 ↑
Kanada (O, K)	65 ↑	43	32	44 ↑	4	13 ↑
Kipras	69 ↑	45	28	45 ↑	2	10 ↑
Kolumbija	52 ↑	42	46	55 ↑	2	3 ↑
Kuveitas	55 ↑	42	43	51 ↑	2	6 ↑
Latvija	57 ↑	29	39	58 ↑	4	12 ↑
LIETUVA	59 ↑	33	38	58 ↑	3	10 ↑
Makedonija	68 ↑	56	31	43 ↑	0	1 ↑
Marokas	54 ↑	43	43	53 ↑	2	4 ↑
Moldova	72 ↑	59	27	39 ↑	1	3 ↑
Naujoji Zelandija	60 ↑	43	36	46 ↑	4	12 ↑
Nyderlandai	57 ↑	30	37	48 ↑	6	23 ↑
Norvegija	55 ↑	33	40	54 ↑	5	13 ↑
Prancūzija	65 ↑	51	33	44 ↑	2	5 ↑
Rumunija	67 ↑	54	33	44 ↑	1	2 ↑
Rusija	63 ↑	46	35	49 ↑	2	5 ↑
Singapūras	66 ↑	42	33	51 ↑	2	7 ↑
Slovakija	54 ↑	33	43	57 ↑	4	9 ↑
Slovėnija	71 ↑	46	27	43 ↑	2	10 ↑
Škotija	56 ↑	38	39	45 ↑	6	17 ↑
Švedija	65 ↑	43	32	46 ↑	3	11 ↑
Turkija	66 ↑	52	34	46 ↑	1	1 ↑
Vengrija	59 ↑	40	35	46 ↑	6	14 ↑
Vokietija	61 ↑	40	35	45 ↑	4	15 ↑
Tarptautinis vidurkis	60 ↑	42	37	49 ↑	3	9 ↑

Pagal atsakymus į Moksleivio Anketas.

Įdomu ne tik, ką moksleiviai mano apie skaitymą, bet ir tai, kaip jie vertina savo skaitymo gebėjimus – ši informacija pateikta 5.3. lentelėje. Matome, kad vidutiniškai moksleiviai gana tiksliai įvertina, ar jie gerai skaito, ar prasčiau: manančių, kad jų skaitymo gebėjimai geri, rezultatų vidurkis aukščiausias, kiek žemesnis tų, kurie vidutiniškai vertina savo skaitymo gebėjimus, ir žemiausias tų, kurie mano, kad jų skaitymo gebėjimai prasti. Tačiau lygindami mergaičių ir berniukų atsakymus, matome įdomią situaciją: berniukai kiek prasčiau vertina savo skaitymo sugebėjimus, tačiau galbūt ne tiek, kiek jų rezultatai yra prasteni. Maždaug tiek pat mergaičių ir berniukų mano, kad jie skaito blogai (žr. 5.4. lentelę).

5.3. lentelė. Moksleivių nuomonės apie savo skaitymo gebėjimus (MNSG) indeksas.

Šalys	Aukštas MNSG		Vidutinis MNSG		Žemas MNSG		Moksleivių su aukštu MNSG dalis
	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	
Italija	56	558	41	523	4	498	○
Švedija	54	581	43	541	2	~	○
Bulgarija	52	583	44	524	4	500	○
Slovėnija	52	528	45	478	3	438	○
Kipras	51	521	45	471	3	444	○
Izraelis	51	535	46	486	3	458	○
Graikija	49	544	48	510	3	478	○
Norvegija	49	531	47	477	4	412	○
Nyderlandai	48	568	47	546	5	508	○
Islandija	48	536	49	497	3	452	○
Vengrija	47	572	46	524	7	486	○
Kuveitas	46	424	50	382	4	364	○
Jungtinės Valstijos	46	569	47	525	7	490	○
Kanada (O, K)	46	570	49	528	5	490	○
Makedonija	45	490	53	413	2	~	○
Vokietija	43	564	50	526	6	494	○
Rumunija	42	545	54	493	4	452	○
Turkija	40	484	58	429	3	393	○
Slovakija	37	544	56	506	6	481	○
Rusija	36	552	57	518	7	494	○
Škotija	36	560	57	515	8	486	○
Singapūras	35	556	59	516	5	487	○
Moldova	34	523	60	479	6	465	○
Čekija	33	560	60	530	6	496	○
Anglija	33	588	58	542	9	493	○
LIETUVA	32	572	60	533	8	514	○
Naujoji Zelandija	32	572	61	514	7	483	○
Iranas	31	452	66	399	3	361	○
Marokas	31	386	65	336	4	350	○
Latvija	28	579	60	535	11	517	○
Prancūzija	28	549	66	521	6	486	○
Argentina	26	473	69	420	5	396	○
Kolumbija	23	467	72	411	4	412	○
Belizas	23	380	69	317	8	296	○
Honkongas	23	549	69	525	9	509	○
Tarptautinis vidurkis	40	530	55	485	5	457	○

Pagal atsakymus į Moksleivio Anketas.

5.4. lentelė. Mergaičių ir berniukų nuomonės apie savo skaitymo gebėjimus (MNSG) indeksas.

Šalys	Aukštas MNSG		Vidutinis MNSG		Žemas MNSG	
	Moksleivių proc.		Moksleivių proc.		Moksleivių proc.	
	Mergaitės	Berniukai	Mergaitės	Berniukai	Mergaitės	Berniukai
Anglija	34	32	59	57	7	11 ↑
Argentina	27 ↑	24	68	71	4	6
Belizas	25 ↑	21	68	70	7	9
Bulgarija	59 ↑	44	38	50 ↑	3	6 ↑
Čekija	36 ↑	31	58	63 ↑	6	7
Graikija	52 ↑	46	46	51	2	4
Honkongas	25 ↑	20	69	69	6	11 ↑
Iranas	35 ↑	28	62	70 ↑	3	3
Islandija	49	47	49	49	3	4
Italija	61 ↑	51	37	44 ↑	2	5 ↑
Izraelis	54 ↑	47	43	49 ↑	3	3
Jungtinės Valstijos	47	45	47	47	5	8 ↑
Kanada (O, K)	48 ↑	43	47	51 ↑	5	6 ↑
Kipras	58 ↑	44	40	51 ↑	2	5 ↑
Kolumbija	25 ↑	21	71	74	4	5
Kuveitas	49 ↑	44	48	52 ↑	3	5
Latvija	33 ↑	24	56	64 ↑	11	12
LIETUVA	37 ↑	28	55	64 ↑	8	7
Makedonija	50 ↑	41	49	57 ↑	1	3 ↑
Marokas	35 ↑	27	62	67 ↑	3	5 ↑
Moldova	40 ↑	27	56	64 ↑	4	9 ↑
Naujoji Zelandija	34 ↑	30	60	62	5	8 ↑
Nyderlandai	49	47	46	47	6	5
Norvegija	52 ↑	46	44	50 ↑	5	4
Prancūzija	29	27	65	67	5	7 ↑
Rumunija	46 ↑	37	51	57 ↑	3	6 ↑
Rusija	40 ↑	32	54	60 ↑	6	8
Singapūras	37 ↑	33	58	61	5	6 ↑
Slovakija	42 ↑	33	53	59 ↑	5	8 ↑
Slovėnija	58 ↑	45	40	51 ↑	2	4 ↑
Škotija	37	34	56	57	7	9 ↑
Švedija	57 ↑	51	41	46 ↑	2	3
Turkija	45 ↑	35	54	62 ↑	2	4 ↑
Vengrija	52 ↑	42	42	50 ↑	6	9 ↑
Vokietija	46 ↑	40	48	53 ↑	6	7
Tarptautinis vidurkis	43 ↑	36	53	58 ↑	5	6 ↑

Pagal atsakymus į Moksleivio Anketas.

Galiausiai 5.5. lentelėje matome ryšį tarp to, kaip dažnai moksleiviai skaito savo malonumui (ne mokykloje, ne namų darbams), ir jų skaitymo rezultatų. Šiuo atveju priežasties ir pasekmės ryšys yra aiškus – nenuostabu, kad kuo dažniau moksleiviai skaito savo malonumui, tuo vidutiniškai geresni yra jų skaitymo rezultatai.

5.5. lentelė. Moksleiviai skaito savo malonumui ne mokykloje.

Šalys	Kas dieną arba beveik kas dieną		Kartą arba du kartus per savaitę		Kartą arba du kartus per mėnesį		Niekada arba beveik niekada	
	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis	Moksleivių proc.	Rezultatų vidurkis
Anglija	33	583	26	554	14	555	27	516
Argentina	37	424	24	436	12	418	28	428
Belizas	31	336	26	327	13	311	30	332
Bulgarija	51	570	28	551	11	529	10	497
Čekija	38	555	33	540	12	524	17	504
Graikija	46	533	34	524	14	516	6	491
Honkongas	21	539	38	532	26	525	14	511
Iranas	35	415	39	423	12	408	14	396
Islandija	52	533	22	508	9	489	18	479
Italija	31	561	24	546	10	537	35	521
Izraelis	44	528	27	511	13	497	17	484
Jungtinės Valstijos	35	564	22	553	12	541	32	515
Kanada (O, K)	39	571	23	543	12	527	25	513
Kipras	46	503	31	500	12	481	12	472
Kolumbija	49	415	26	438	10	435	15	427
Kuveitas	33	413	37	403	17	394	13	373
Latvija	44	561	33	539	10	540	13	515
LIETUVA	53	553	31	540	10	524	6	520
Makedonija	47	457	28	448	12	420	13	440
Marokas	32	337	37	353	17	362	14	385
Moldova	50	501	33	490	10	484	7	467
Naujoji Zelandija	43	563	23	523	13	513	20	482
Nyderlandai	37	577	20	558	10	547	34	531
Norvegija	39	527	28	497	12	490	22	462
Prancūzija	50	548	26	517	9	506	15	483
Rumunija	28	514	30	515	16	521	27	508
Rusija	59	533	29	527	6	509	6	512
Singapūras	30	561	23	531	14	517	33	505
Slovakija	40	529	33	522	14	516	13	485
Slovėnija	45	518	29	497	12	492	14	473
Škotija	31	558	23	533	11	532	35	500
Švedija	44	579	32	556	13	547	11	523
Turkija	38	459	36	449	13	438	13	439
Vengrija	40	558	33	536	16	543	11	521
Vokietija	48	555	24	535	11	525	18	517
Tarptautinis vidurkis	40	515	29	502	12	492	18	478

Pagal atsakymus į Moksleivio Anketas.

6. Baigiamosios pastabos ir literatūra

Kai pateikiami pirmieji tarptautinių švietimo tyrimų rezultatai, suprantama, kad visiems labai svarbu, kokie jų šalies rezultatai, kokioje vietoje ji stovi – aukštai, žemai ar apie vidurį. Šį kartą mums džiugu, kad Lietuva pasirodė taip gerai.

Tačiau iš tiesų reikia nepamiršti, kad tarptautiniai moksleivių pasiekimų tyrimai nėra sportinės varžybos ar žirgų lenktynės. Jie turi kitą, kur kas svarbesnę tikslą. Surenkama labai daug informacijos, sukuriama didelė, kokybiška duomenų bazė (kuriami ir ilgai tobulinami testai ir klausimynai, tarptautiniu lygiu priimta tyrimo filosofija, labai rūpinamasi tyrimo kokybe visuose jo etapuose, didžiulis tiek užduočių, tiek ir pačių tiriamųjų skaičius bei įvairovė). Todėl yra galimybės ištirti (ar pabandyti ištirti tiek, kiek leidžia statistika) priežastis, dėl kurių vieni moksleiviai geriau skaito, o kiti blogiau. Juk rezultatų „išsibarstymas“ kiekvienoje šalyje yra tiek pat platus, kiek ir vidutinių rezultatų „išsibarstymas“ tarp šalių; taigi kiekvienoje šalyje, net geriausiai pasirodžiusioje, yra kas veikti. Yra ką tirti ir analizuoti giliau, nei kad čia galima buvo pateikti.

Šioje ataskaitoje radote bendruosius tyrimo rezultatus bei rezultatus įvairiais „pjūviais“ – vidutinius moksleivių, pasižyminčių viena ar kita savybe, rezultatus (pavyzdžiui, berniukų ir mergaičių, miesto ir kaimo mokyklų, turinčių tam tikrą knygų skaičių ar kitokių edukacinių išteklių ir jų neturinčių, turinčių vienokio ar kitokio išsilavinimo tėvus, mokytojus, kurie naudoja vienokius ar kitokius metodus ir t. t.). Iš šių rezultatų kartais galima daryti tam tikras pradinės išvadas apie kai kuriuos veiksnius, darančius įtaką moksleivių skaitymo gebėjimams.

Vis dėlto tai tik pradinė analizė. Nors kai kuriais atvejais vieno ar kito faktoriaus įtaka gana aiški, tačiau dažniausiai tik palyginant vidutinius rezultatus dar neįmanoma pasakyti, kas iš tiesų ir kiek veikia moksleivių skaitymo gebėjimus: už konkretaus kintamojo (pavyzdžiui, knygų skaičiaus namuose) iš tiesų „slepiasi“ daugybė kitų faktorių, kuriuos, be to, sunku atskirti vieną nuo kito. Paprastai ryšiai tarp įvairių faktorių (mokyklos, mokytojo, namų aplinkos) ir moksleivio skaitymo gebėjimų yra kur kas sudėtingesni nei tiesioginė priklausomybė. Atrasti ir ištirti šiuos ryšius galima taikant sudėtingesnius statistinės duomenų analizės metodus: faktorinę, diskriminantinę, regresinę, klasterinę analizes, hierarchinį tiesinį modeliavimą, struktūrinių lygčių modelius ir t. t. Nacionalinio egzaminų centro Moksleivių pasiekimų tyrimo sektorius ketina ateityje imtis tokios gilesnės analizės.

Tiems, kas nenori laukti analizių rezultatų ir nori jau dabar patys giliau susipažinti su PIRLS tyrimu, galima parekomenduoti interneto tinklalapį www.pirls.org. Jame rasite visą svarbiausią medžiagą, susijusią su tyrimu, galėsite atsisiųsti knygas, laisvai naudotis duomenų baze (IEA tyrimai yra atviri visuomenei, mokslininkams ir švietimo politikams).

Pagrindinė tyrimo literatūra:

1. **Frameworks and Specifications for PIRLS Assessment 2001** – 2nd Edition, Campbell, J. R., Kelly, D. L., Mullis, I. V. S., Martin, M. O., and Sainsbury, M. (2001), Chestnut Hill, MA: Boston College.

Tyrimo filosofijos, struktūros, skaitymo procesų ir gebėjimų aprašas.

2. **PIRLS 2001 Encyclopedia: A Reference Guide to Reading Education in the Countries Participating in IEA's Progress in International Reading Literacy Study (PIRLS)**, Mullis, I. V. S., Martin, M. O., Kennedy, A. M., & Flaherty, C. L. (2002), Chestnut Hill, MA: Boston College.

Enciklopedijoje pateikiama informacija apie šalis, dalyvavusias tyrime: bendrą šalies padėtį, jos švietimo sistemą, skaitymo gebėjimų vystymą, skaitymo programas, mokytojų parengimo sistemą ir t. t. Galima rasti kai kuriuos atsakymus į klausimus, kodėl vienas faktorius vienaip veikia vienoje šalyje, o kitaip – kitoje.

3. **PIRLS 2001 Technical Report**, Martin, M. O., Mullis, I. V. S., & Kennedy, A. M. (Eds.) (2003), Chestnut Hill, MA: Boston College.

Techninė ataskaita – tyrimo skaidrumo, aiškumo ir mokslinio pagrįstumo pavyzdys. Aprašomos visos procedūros, kaip atrenkama imtis, kaip skaičiuojami svoriai, sudaroma skalė (IRT teorija), aprašyta, kas neatitiko tarptautinių procedūrų. Knyga turėtų sudominti švietimo ir kitų sričių tyrimų organizatorius Lietuvoje.

4. **PIRLS 2001 International Report: IEA's Study of Reading Literacy Achievement in Primary Schools**, Mullis, I. V. S., Martin, M. O., Gonzalez, E. J., & Kennedy, A. M. (2003), Chestnut Hill, MA: Boston College.

Tarptautinėje ataskaitoje plačiai pateikiami bendrieji tyrimo rezultatai, aibė lentelių, užduočių pavyzdžiai. Knyga tikriausiai gali būti laikoma pagrindiniu tyrimo leidiniu.

5. **PIRLS 2001 User Guide for the International Database**, Gonzalez, E. J., & Kennedy, A. M. (2003), Chestnut Hill, MA: Boston College.

PIRLS 2001 duomenų bazė ir visos instrukcijos, kaip ja naudotis.